

"Vielä on rajoja rikottavana"
- Moniammatillinen yhteistyö nuorten
rikoskierteen katkaisemiseksi

Kristiina Menschakoff & Noora Bergman

Laurea-ammattikorkeakoulu

**"Vielä on rajoja rikottavana" - Moniammatillinen yhteistyö
nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi**

Kristiina Menschakoff
Noora Bergman
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2024

Kristiina Menschakoff, Noora Bergman

"Vielä on rajoja rikottavana" - Moniammatillinen yhteistyö nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi

Vuosi

2024

Sivumäärä

64

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää moniammatillisen yhteistyön nykytilaa, koettuja haasteita ja tulevaisuuden näkymiä nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi. Tarkoituksena oli syventää ymmärrystä siitä, miten pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin toimijat kokevat asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa monialaisessa verkostossa, jonka päämääränä on nuorten rikollisuuden ehkäiseminen ja rikolliskierteen katkaisu. Opinnäytetyön työelämäkumppanina toimi Irti rikoksista ry.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu nuorisorikollisuudesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä, jotka toimivat teoreettisen viitekehuksemme keskeisimpinä käsitteinä. Tarkastelimme nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteen katkaisemiseen liittyen erilaisien merkitysten vaikutusta ja moniammatillisuuden viitekehyksessä keskityimme tarkastelemaan moniammatillisuutta yleisenä käsitteenä asiakaslähtöisyyteen painottuen.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruun menetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelut toteutettiin etäyhteyden välityksellä sosiaalialan kolmannen sektorin toimijan kanssa ja haastatteluista saatu aineisto analysoitiin käyttäen sisällönanalyysia.

Aineiston mukaiset tulokset osoittavat kuinka nuorten rikollisuuden taustalla on monisyinen yhdistelmä eri tekijöitä ja nuorisorikollisuuden torjunnassa keskeisessä asemassa ovat varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy. Tutkimuksessa nousi esiin kuinka kolmannen sektorin toimijoiden rooli nuorten rikollisuuden ehkäisyssä ja katkaisussa on merkittävä, koska nuorille saatavat palvelut asettuvat usein virka-aikaan, mutta järjestötoiminta pystyy toimimaan joustavasti myös virka-aikojen ulkopuolella. Jatkotutkimuksessa tulisi syventyä moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen tiedonvaihdon sekä järjestökentän selkeyttämisen osalta.

Asiasanat: nuorisorikollisuus, desistanssi, moniammatillisuus, yhteistyö

Kristiina Menschakoff, Noora Bergman

"There are still boundaries to break" - Multidisciplinary collaboration to break the cycle of youth crime

Year	2024	Pages	64
------	------	-------	----

The purpose of this bachelor's thesis was to investigate the current state, challenges, and future prospects of multidisciplinary collaboration to break the cycle of youth crime. The thesis focused on third-party actors in Helsinki metropolitan area and how they perceive their position and opportunities to influence the situation in youth crime. Third-party actors operate in a multi-agency network, with the aim of preventing youth crime and breaking the cycle of existing criminality. The work-life partner for this thesis was Irti rikoksista ry.

The theoretical background of the thesis consists of youth crime and multidisciplinary collaboration as the central phenomena. The impact of different means to prevent the youth crime and breaking the crime cycle. Within the framework of multiprofessional collaboration, the focus was on client-centeredness.

The thesis was conducted as a qualitative study, using semi-structured thematic interviews. The interviews were conducted remotely with a third-sector social work actor. The collected data were analyzed using content analysis.

The results show that the background of youth crime is a complex combination of different factors. The results also indicate that early intervention and prevention are central elements in combating youth crime. The study highlighted the significant role of third-party actors in preventing and breaking youth crime. As the needed services for young people are often available during office hours, while organizational activities can operate flexibly outside this limiting timeframe. Further research should delve into the development of multidisciplinary collaboration in terms of information exchange and clarification of the organizational field.

Keywords: youth crime, desistance, multiprofessional, collaboration

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Opinnäytetyön työelämäkumppani	8
3	Nuorisorikollisuus.....	9
3.1	Nuorisorikollisuus pääkaupunkiseudulla.....	11
3.2	Riskitekijät	12
3.3	Suojaavat tekijät.....	15
4	Moniammatillisuus.....	16
5	Tutkimusasetelma.....	18
5.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymys.....	18
5.2	Opinnäytetyön toteutus	19
5.3	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	20
5.4	Tutkimuksen kohderyhmä.....	21
5.4.1	Aseman Lapset ry.....	22
5.5	Aineiston analyysi	24
5.6	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	25
6	Opinnäytetyön tulokset.....	26
6.1	Nuorten rikollisuus pääkaupunkiseudulla	26
6.2	Moniammatillisuus	30
6.3	Moniammatillisen tuen merkitys nuorten rikollisuudesta irtaantumisessa	34
6.4	Tulevaisuuden näkymät nuorisorikollisuuden ja moniammatillisen yhteistyön kannalta	38
6.4.1	Nuorisorikollisuus.....	38
6.4.2	Moniammatillinen yhteistyö.....	40
7	Johtopäätökset	44
7.1	Nuorisorikollisuus.....	44
7.2	Moniammatillisuus	46
8	Pohdinta	49
8.1	Opinnäytetyön hyödyllisyys, kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset	50
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	51
	Lähteet.....	53
	Kuviot	58
	Liitteet	59

1 Johdanto

Nuorten ajautuminen rikoskierteeseen voi olla monialainen ongelma, johon vaikuttavat lukuisat tekijät. Yhteiskunnallisesti nuorten rikollisuus on haaste, joka vaikuttaa yksilöihin ja yhteisöihin. Oikeusministeriön työryhmä on tehnyt toimintamallin rikoksilla oireileville nuorille (Sambou & Piispa 2019.), missä todetaan, että nuorisoriikollisuuden torjunta edellyttää kokonaisvaltaista ja moniammatillista lähestymistapaa, jossa eri ammattiryhmät yhdistävät voimansa nuorten tukemiseksi ja rikoskierteen katkaisemiseksi sekä edistääkseen kokonaisvaltaista tuntemista ilmiöstä ja sen monimutkaisuudesta.

Rikosaktiivisten nuorten määrä on ollut laskussa jo vuosia, mutta positiivisesta kehityksestä huolimatta rikollisuuteen liittyvät ongelmat kasaantuvat entistä voimakkaammin pienelle joukolle nuoria ja nuorten tekemien vakavien rikoksien määrä on lisääntynyt. Vaikka suurimmalla osalla nuorista menee hyvin, on kuitenkin muistettava tämä nuorisojoukko, jolle kasaantuu ongelmia voimakkaammin. (Kauppinen 2021.) Näiden nuorten rikoskierte on katkaistava mahdollisimman varhain, jotta rikollisuus ei jatkuisi aikuisiällä.

Nuorisoriikollisuuden torjunnassa avainasemassa on moniammatillinen yhteistyö eri toimijoiden välillä. Moniammatillisen yhteistyön avulla voidaan jo varhaisessa vaiheessa havaita riskitekijöitä ja puuttua niihin ennen tilanteen kärjistymistä. (Sambou & Lind 2022.) Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää moniammatillisen yhteistyön nykytilaa, koettuja haasteita ja tulevaisuuden näkymiä nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi. Tarkoituksena oli syventää ymmärrystä siitä, miten pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin toimijat kokevat asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa monialaisessa verkostossa, jonka päämääränä on nuorten rikollisuuden ehkäiseminen ja rikolliskierteen katkaisu. Opinnäytetyö kerää ja tuottaa tietoa Irti rikoksista ry:lle pääkaupunkiseudun nuorten rikoskierteen katkaisemisesta moniammatillisesta näkökulmasta.

Opinnäytetyö etenee teoreettisen viitekehyksen kautta, jossa tarkastellaan opinnäytetyön aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta, teorioita ja käsitteitä. Tämä teoreettinen viitekehys luo perustan tutkimuksen ymmärtämiselle. Seuraavaksi työ siirtyy tutkimusasetelman tarkasteluun. Tutkimusasetelma kertoo, miten tutkimus on suunniteltu ja toteutettu. Tulosten osuudessa esitetään haastatteluiden avulla kerättyä dataa. Tulosten jälkeen seuraa johtopäätökset-osuus, jossa pohditaan saatuja tuloksia suhteessa tutkimuskysymykseen ja teoreettiseen viitekehykseen. Pohdinnassa käsittelemme opinnäytetyön hyödyllisyyttä sekä kehittämistä ja jatkotutkimusehdotuksia.

2 Opinnäytetyön työelämäkumppani

Irti rikoksista ry on yhdistys, jonka tavoitteena on edistää verkostoyhteistyön avulla rikoksetonta ja päihteetöntä elämäntapaa sekä rikostaustaisten yhteiskunnallista asemaa. Irti rikoksista ry:n ovat perustaneet KEIJO-hanke sekä Silta-Valmennusyhdistys tavoitteenaan vahvistaa kokemusasiantuntijalähtöisiä palveluita. (Irti rikoksista ry 2024a.) Kokemusasiantuntijuus on toimintamuoto, jonka tarkoituksena on tuoda tietoa asiakkaiden kokemuksista osaksi palveluiden kehittämistä. Kokemusperäistä tietoa käytetään laajasti ammatillisen ja tieteellisen tiedon rinnalla. (Hirschovits-Gerz, Sihvo, Karjalainen & Nurmela, 2019.)

KEIJO-hankkeessa kehitetään kokemusasiantuntijakoulutusta rikos- ja päihdetaustaisille tavoitteena lisätä työllistymistä (KEIJO 2024). Silta-Valmennusyhdistys on oppimisen, työn ja osallisuuden kohtaupaikka, joka tarjoaa koulutusta, kuntoutusta, tukea ja tekemistä. Silta-valmennusyhdistys työskentelee nuorten 15-29-vuotiaiden, koulutuksen ja työn ulkopuolelle jääneiden työkäisten, maahanmuuttajien, rikostaustaisten sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kanssa. (Silta-Valmennusyhdistys 2024).

Irti rikoksista ry:n tavoitteena on edistää verkostoyhteistyön avulla rikoksetonta ja päihteetöntä elämäntapaa sekä rikostaustaisten yhteiskunnallista asemaa. Irti rikoksista ry tekee myös kokemusasiantuntijatyötä rikollisuudesta irrottautumisen tueksi. Irti rikoksista ry:n toiminnan perustana on Good Lives Model (GLM) -viitekehys. (Irti rikoksista ry 2024a.) Good Lives Model (GLM), eli Mielekkään elämän malli on viitekehysenä voimavarasuuntautunut, jossa keskiössä ovat asiakkaan yksilölliset kiinnostuksenkohteet, kyvyt ja pyrkimykset. GLM ohjaa myös työntekijöitä laatimaan suunnitelmia, joiden avulla asiakasta autetaan hankkimaan tärkeitä valmiuksia sekä kykyjä asiakkaalle itselleen merkityksellisten päämäärien saavuttamiseksi. (Vilkas 2019.)

Irti rikoksista ry työskentelee yhdessä ammattilaisten kanssa kehittääkseen palveluita, jotka ovat räätälöity rikostaustaisten auttamiseksi. Irti rikoksista ry pyrkii edistämään rikoksetoman ja päihteettömän elämäntavan omaksumista sekä parantamaan rikostaustaisten henkilöiden yhteiskunnallista asemaa laajan verkostoyhteistyön kautta, esimerkiksi kuntien, muiden järjestöjen sekä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa. (Irti rikoksista ry 2024b.)

Irti rikoksista ry:n työntekijät noudattavat parityömallia, jossa ammattilaiset ja kokemusasiantuntijat työskentelevät yhdessä. Järjestö pitää tärkeänä, että asiakastyössä yhdistetään sekä ammattilaisen että kokemusasiantuntijan erityisosaaminen rikostaustaisten henkilöiden tukemiseksi. Irti rikoksista ry:n toimintaan sisältyy myös ennalta estävää työskentelyä, joissa he vierailevat kouluissa ja nuorisotaloissa yhdessä eri ammattilaisten ja viranomaisten kanssa. Järjestö järjestää myös nuorten iltoja sijaishuollossa oleville nuorille, jotka kamppailevat rikollisuuden ja päihteiden kanssa. Näissä tilaisuuksissa hyödynnetään järjestön tarinoita

keskustelun herättämiseksi siitä, miksi rikollinen ja päihteiden käyttöön liittyvä elämäntapa ei ole tavoiteltavaa. (Irti rikoksista ry 2024b.)

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Irti rikoksista ry ja he ovat pyytäneen aiheeseen liittyvää opinnäytetyötä, jotta se tarjoaisi mahdollisuuden syvälliseen ymmärrykseen moniammatillisen yhteistyön merkityksestä.

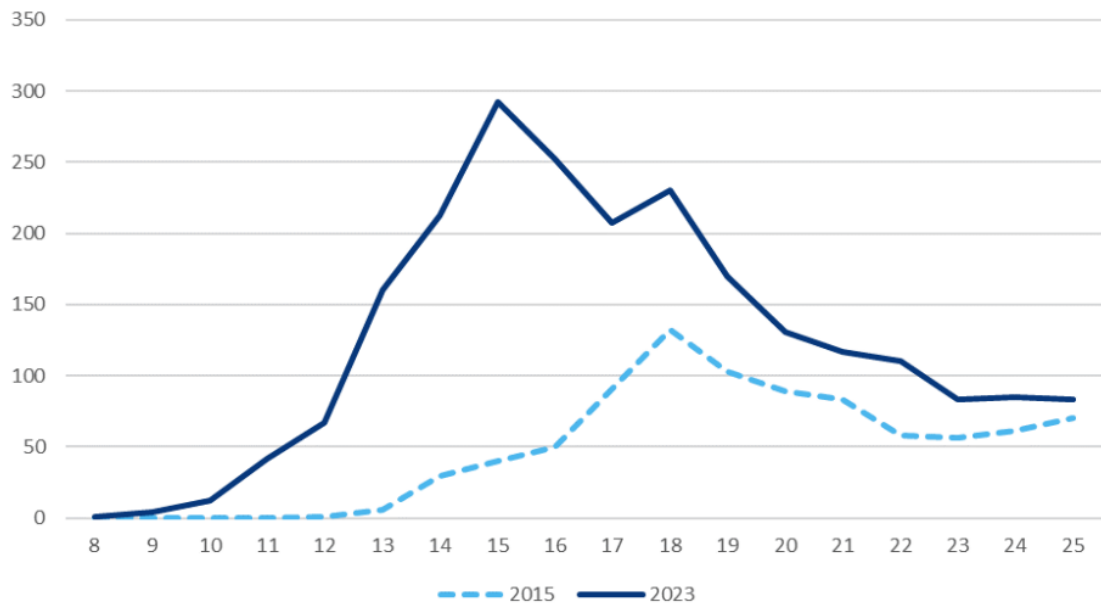
3 Nuorisorikollisuus

Rikollisuutta voidaan tarkastella sosiaalisena ilmiönä, johon vaikuttavat erilaiset yhteiskunnalliset, kulttuuriset, taloudelliset ja yksilölliset tekijät. Rikollisuuden ennaltaehkäisy ja torjuminen ovat monimutkaisia kysymyksiä, joihin liittyy poliittisia, oikeudellisia ja yhteiskunnallisia toimenpiteitä (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024.) Nuorisorikollisuus käsitteenä viittaa rikoksiin, joita nuoret henkilöt tekevät. Rikollisuutta ovat kaikki ne toiminnot ja teot, jotka ovat tehty vastoin voimassa olevaa lakia. Rikollinen toiminta voi pitää sisällään monenlaisia tekoja, kuten varkauksia, pahoinpitelyitä, petoksia, huumausainerikoksia ja muita laittomia toimintoja. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024.) Laki nuorista rikosentekijöistä 262/1940 säättää nuorina rikosentekijöinä pidettävän henkilöitä, jotka ovat rikoksen tekohetkellä olleet 15 vuotta täyttäneitä, mutta eivät vielä 20 vuotta täyttäneitä.

Nuorisorikollisuuden teema on ilmiönä haasteellinen lähestyttävä monisyisten taustatekijöiden vuoksi ja yksilöllisten erojen vuoksi. Nuorisorikollisuuden torjunta edellyttää kokonaisvaltaista tuntemista ilmiöstä ja sen monimutkaisuudesta. (Turkka 2023, 14-17.) Tutkiessa nuorisorikollisuutta havaitaan usein nuoruuden olevan aikaa, jolloin rikosaktiivisuus on korkeampaa. Rikosaktiivisuuden kohoamista voidaan selittää osin kehityspsykologialla. (Pulkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 171.) Pulkkisen ym. (2023, 171) mukaan murrosikäiset ovat hormonaalisten muutosten sekä erilaisten sosiaalisten stressitekijöiden vuoksi alttiimpia mielialan vaihteluille ja heikommalle impulssikontrollille. Pulkinen ym. (2023, 177) kuvaavat, kuinka nuoruuteen kuuluu alttius riskien ottamiseen sekä haasteet tunteiden ja käyttäytymisen säätelyssä. Tässä ikävaiheessa nuoret pyrkivät myös saamaan hyväksyntää vertaisiltaan.

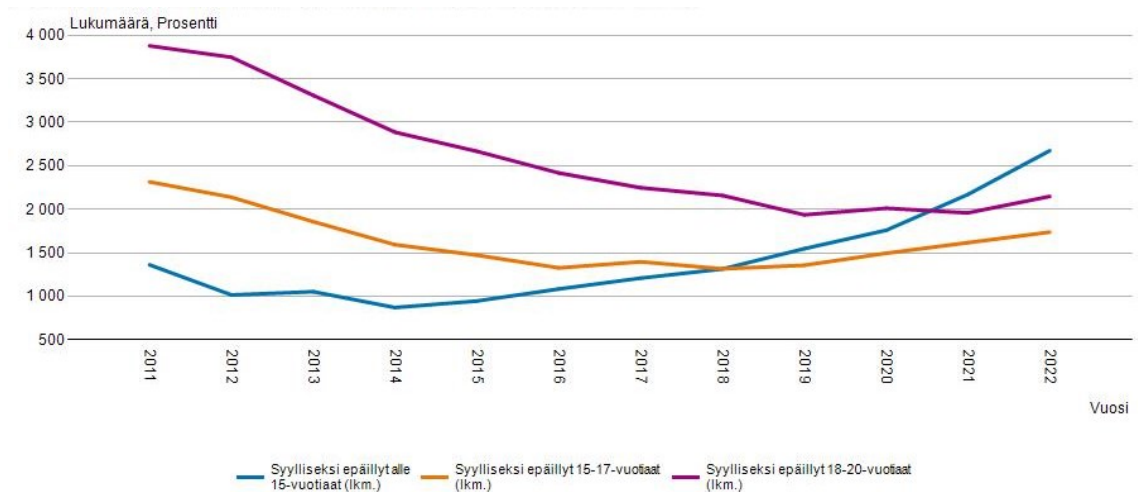
Nuorten tekemien rikoksien ennaltaehkäisy ja rikoskierteen katkaisu ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä toimia aikuisiässä tapahtuvan rikollisuuden torjumiseksi. Sisäisen turvallisuuden portaali (2024) tuo esille useampien rikoksiin syyllistyneiden nuorten jatkavan rikolliskierteessä aikuisena. On todettu, että nuorena rikoskierteeseen joutuminen voi viivästyttää esimerkiksi koulutuksen hankkimista tai estää sen jopa kokonaan, jolloin täysi-ikäisenä työelämään ja yhteiskuntaan sopeutuminen vaikeutuu ja tämä vaikuttaa negatiivisesti elämänlaatuun, jonka vuoksi rikoskierre saattaa herkästi jatkua aikuisuudessa. (van Duin 2021, 637-654.)

Tutkiessamme nuorisrikollisuuden lähihistoriaa keskusrikospoliisin tuoreimpien tilastojen valossa osoittavat ne poliisin tietoon tulleen ryöstörikollisuuden osoittaneen voimakasta kasvua vuosien 2015-2023 aikana varsinkin alle 18-vuotiaiden osalta sekä alle 15-vuotiaiden kohdalla tilastoissa on nähtävissä voimakas nousu. Kuten kuviosta 1 huomataan, on 18-20-vuotiaiden ryöstö rikollisuus pysynyt suhteellisen tasaisena koko verrattavissa olevan ajan. (Heiskanen, 2024.)

Kuvio 1: Nuorten ikä-rikoskäyrä ryöstörikosepäilyjen osalta vuosilta 2015 ja 2023 (Heiskanen 2024, 8).

Nuorten tekemät väkivaltarikokset olivat laskussa vuoteen 2015 asti, jonka jälkeen alaikäisten, erityisesti alle 15-vuotiaiden, kohdalla on havaittavissa merkittävää kasvua. (Danielsson 2022).

Kuvio 2: Pahoinpitelyihin syyliseksi epäillyt nuoret vuosina 2011-2022. (Tilastokeskus 2022).

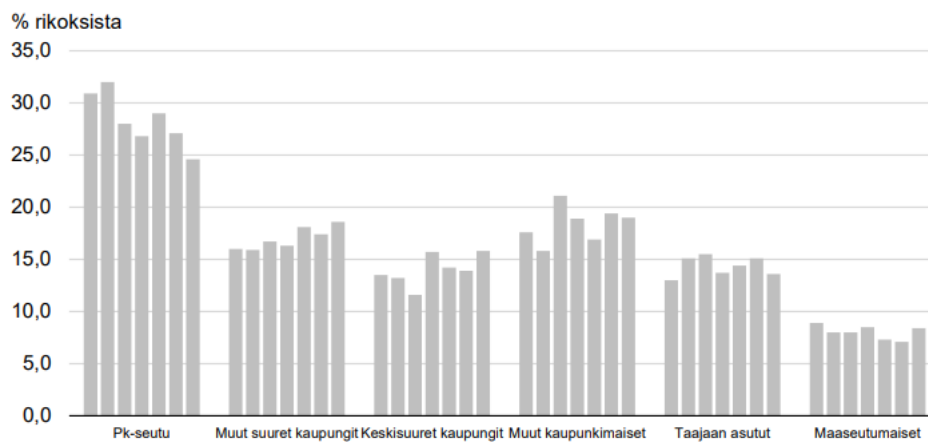
Uutena huolestuttavana ilmiönä on noussut esiin nuorten toisiin kohdistama nöyryyttäminen, tilanteiden kuvaaminen ja niiden jakaminen sosiaaliseen mediaan. Molemmassa keskusrikospoliisin raporteissa käsitellään aihetta ja sen voimakasta kasvua. Vuonna 2015 nuorten tekemissä ryöstörikoksissa ei havaittu nöyryytysväkivallan piirteitä, mutta vuonna 2022 jo 6 %:ssa tapauksista ilmoitettiin rikoksen tulleen kuvatuksi. Poliisin tilastojen mukaan väkivaltarikosten yhteydessä kuvaaminen on yleisempää. Vuonna 2015 kuvaaminen ilmoitettiin 15 %:ssa rikoksista, ja siinä on havaittavissa tasaista kasvua aina vuoteen 2021 asti, johon asti lähde tarjoaa tilastoja. Vuonna 2021 poliisin tietojen mukaan jopa 21,9 % väkivaltarikoksista tuli kuvatuksi.

Kuviossa 2 ilmenee huolestuttava kehitys alle 15-vuotiaiden tekemissä rikoksissa, mikä korostaa tarvetta kiinnittää erityistä huomiota ennaltaehkäiseviin toimiin. On tärkeää huomata, että alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa, mikä rajoittaa poliisin mahdollisuuksia puuttua rikoksiin. (Turkka 2023, 322.) Jos alle 15-vuotiasta epäillään rikoksesta, esitutkinta päätetään rikosoikeudellisen vastuun puuttumisen perusteella. Esitutkinnassa voidaan kuitenkin selvittää alle 15-vuotiaan osallisuus tapahtumiin ja selvittää mahdollista vahingonkorvausta, omaisuuden takaisin ottamista tai selvittää tarvetta lastensuojelulle. (Poliisi 2024). Näiden alle 15-vuotiaiden rikolliskierteen katkaisussa päävastuu on sosiaaliviranomaisella, mutta sosiaaliviranomaistenkaan nykyiset keinot eivät ole kaikkien nuorten kohdalla riittäviä. (Turkka 2023, 323).

3.1 Nuorisirikollisuus pääkaupunkiseudulla

Tarkastelemme tarkemmin pääkaupunkiseudun nuorten tekemien rikosten tilastoja, koska opinnäytetyössämme tuotamme tietoa pääkaupunkiseudun nuorten rikoskierteen katkaisemisesta sekä ennaltaehkäisystä. Nuorten rikosepäilyjä on noussut esille laajalti koko maassa,

mutta on huomattu rikollisuuteen liittyvien ongelmien kasaantuvan erityisesti suurten kaupunkien lähiöihin. Nuorisoriikollisuutta koskevassa julkisessa keskustelussa on pääasiassa keskitytty suurien kaupunkialueiden havaintoihin ja nuorten vakavia väkivaltarikoksia käsittelevissä puheenvuoroissa mainitaan yleisesti pääkaupunkiseutu ja vähemmässä määrin muita suuria kaupunkialueita. (Danielsson 2022, 8.)

Kuvio 3: Alaikäisten väkivaltarikokset kuntaryhmän mukaan vuosina 2015-2021 (% vuosittaisesta alaikäisten rikosepäilyjen määrästä) (Danielsson 2022, 9.)

Kuvio 3 tarkastelee vuosien 2015-2021 alaikäisten tehtyjen rikoksien prosentuaalista osuutta kuntaryhmittäin. Tilastosta on nähtävissä, että kaikkiaan 78 prosenttia nuorten tekemistä rikoksista oli kirjattu tapahtuneeksi kaupunkimaisissa kunnissa. Eniten nuorten tekemiä rikoksia on ollut pääkaupunkiseudulla. Nuorten tekemistä rikoksista 14 prosenttia oli tehty taajaan asutuissa kunnissa ja kahdeksan prosenttia maaseutumaisissa kunnissa. Väestöön suhteutettu nuorten tekemien rikoksien taso on kaupungeissa ollut korkeampi (3,9 rikosta/1 000 alaikäistä) kuin taajaan asutuissa (3,0) tai maaseutumaisissa kunnissa (2,2). (Danielsson 2022, 8-9.)

3.2 Riskitekijät

Kyetäksemme ennaltaehkäisemään nuorisoriikollisuutta on meidän ymmärrettävä nuorisoriikollisuuden taustatekijöitä. Mitkä ovat nuorisoriikollisuuden riskitekijöitä ja millä keinoin voimme vahvistaa ja hyödyntää suojaavia tekijöitä.

Kivivuori, Aaltonen, Danielsson, Näsi & Suonpää (2018) tuovat esille, kuinka kriminologit Gottfredson ja Hirschi esittelivät vuonna 1990 uuden kriminologisen näkökulman selittämään rikollista käyttäytymistä. Tämä näkökulma oli itsekontrolliteoria, missä katsotaan yksilön erilaisia piirteitä ja taipumuksia rikollisuuteen. Näkökulma oli herättänyt keskustelua, koska aiemmin rikollisuutta oli katsottu pitkälti rakenteellisilla tekijöillä, kuten esimerkiksi köyhyydellä. Kriminologit eivät kiistäneet rakenteellisten tekijöiden osuutta, mutta myös yksilön piirteillä on

merkitystä. Samaa ajatusta Elonheimo tuo (2010) esille väitöskirjassaan, jossa Elonheimo kertoo yksilön piirteiden riskitekijöinä olevan aggressiivisuuden, päihteiden käytön sekä psykiatrisia häiriöitä, joita on yhdistetty rikollisuuteen. Näitä rikollisuuteen yhdistettyjä häiriöitä ovat tarkkaavaisuus- ja käytöshäiriöt sekä antisosiaalinen persoonallisuushäiriö. Haapasalo (2017, 54-55) kokosi yhteenvedon riskitekijöistä, joita ovat trauman kokeminen, oppimisvaikeudet sekä miessukupuolisuus ja nuori ikä. Haapasalo huomauttaa myös, että riskitekijät voivat usein mennä limittäin ja päällekkäin. Haapasalo huomioi, että persoonan kehitykseen vaikuttaa ydinperhe ja koulunkäynti.

Rikoksien tekemisessä on huomattu ydinperheellä olevan suuri merkitys, koska on tutkittu perheen sisäisten ongelmien, kuten väkivallan, lapsen ja vanhempien välisten suhteiden haasteiden tai pelkästään vanhempien omien elämänhallinnan haasteiden lisäävän nuoren tai lapsen riskiä rikolliseen käyttäytymiseen. (Elonheimo 2010.) Muncie (2014, 27) totesi kuinka lapset, jotka elävät välinpitämättömien vanhempien kanssa tulevat todennäköisemmin syyllistymään rikoksiin, koska heille ei pääse kehittymään turvallista sosiaalista käyttäytymismallia.

Korpilahti, Malja, Jääskeläinen & Murdoch (2023) kuvaavat kuinka alaikäisten rikolliskäyttäytymisen taustalla on monia yksittäisiä ympäristöön liittyviä riskitekijöitä. Yksilötasolla riskitekijöitä voivat olla esimerkiksi rikosmyönteiset asenteet ja impulsiivisuus, jotka voivat johtaa nuoren harkitsemattomiin tekoihin. Ympäristölliset tekijät, kuten rikosaktiivinen kaveripiiri tai perheen sisäiset ongelmat, voivat myös vaikuttaa nuoren käyttäytymiseen ja päätöksentekoon. Nuorten kiinnittyminen vertaisryhmiin on normaali osa heidän sosiaalista kehitystään, mutta tietyt elämäntilanteet voivat altistaa heidät liittymään ryhmiin, jotka harjoittavat väkivaltaista tai rikollista toimintaa. Tällaiset ryhmät voivat tarjota nuorelle tunteen yhteenkuuluvuudesta ja statusta, mutta samalla ne voivat asettaa nuoren suurempaan riskiin joutua rikoksen uhriksi tai syyllistyä itse rikoksiin. On myös huomioitava, että järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät saattavat nähdä nämä nuoret potentiaalisina jäseninä tai hyödyllisinä toimijoina omassa toiminnassaan. (Korpilahti ym. 2023.)

Yksi teoria nuorten rikollisuuden syyksi on oppimisteoria, jossa rikollinen käyttäytyminen opitaan ryhmässä, kuten ystävien parissa tai muissa yhteisöissä. Rikolliset mallit ja käyttäytymistavat siirtyvät henkilöltä toiselle ja näin rikollinen toiminta voi normalisoitua. Toiminnan normalisoituminen vaikuttaa siihen, että rikolliset oikeuttavat tekojaan itselleen ja muille, mikä voi madaltaa kynnystä toistuvaan rikollisuuteen. Rikollista ajattelua ja toimintamalleja voi oppia myös perheen sisällä, jossa vanhempien tai sisarusten esimerkki ja asenteet voivat vaikuttaa nuorten käyttäytymiseen. Internet ja media voivat myös tarjota malleja rikosten tekemiseen, erityisesti herkässä iässä oleville nuorille. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2024.)

Honkatukia & Kivivuori (2006, 198-199) korostavat, että nuorten rikollisuutta tarkastellaan usein ryhmäilmionä, koska usein oletetaan, että nuoret hakeutuvat samankaltaiseen seuraan.

On huomion arvoista, että joskus esimerkiksi torjuttu tai aggressiivinen lapsi voi joutua ystäväystymään samojen haasteiden kanssa kamppailevan kanssa, vaikka haluaisi ystäväystyä muiden kanssa. Toisaalta puhutaan myös sosialisatioefektistä, millä tarkoitetaan, että ajan kanssa kaverukset alkavat muistuttaa toisiaan. On myös havaittu, että rikolliseen käyttäytymiseen taipuvaiset nuoret viihtyvät toistensa seurassa. Tarkasteltaessa rikollisuuden piirteitä, nuorisorikollisuuteen liittyy vahvasti sosiaalinen toiminta.

Paineteorian mukaan rikollista käyttäytymistä voi lisätä yhteiskunnan asettamat paineet, jotka olettavat yksilöiden pyrkivän saavuttamaan yhteiskunnan asettamat odotukset ja normit. Yksilön kokiessa painetta ollessa esimerkiksi huonossa sosioekonomisessa asemassa tai kokiessa elämässä muita haasteita, saattaa yksilö altistua rikolliselle käyttäytymiselle sopeutukseen yhteiskuntaan. (Haapasalo 2017, 158-159.) Nuorten kohdalla alttius rikolliseen käyttäytymiseen paineteorialla selitettynä voi liittyä myös vanhempien huonoon sosioekonomiseen asemaan. Paineteoriassa yhteiskunnan tarjoamat lapsiperheiden ja nuorten tukipalvelut ovat tärkeässä roolissa rikollisuuden ehkäisyssä. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024.) Yhteenvetona paineteoria rikollisuuteen liittyen korostaa, että yksilöiden rikollinen käyttäytyminen on seurausta yhteiskunnan luomista paineista ja vaikeuksista, joita he kohtaavat, eikä pelkästään yksilön sisäisistä tekijöistä. Tämä teoria korostaa yhteiskunnallisten rakenteiden merkitystä rikollisuuden ymmärtämisessä ja pyrkii löytämään keinoja yhteiskunnan rakenteiden muuttamiseksi rikollisuuden vähentämiseksi. (Criminology 2024.)

Kontrolliteorian mukaan yksilöillä on luontaisia haluja ja tarpeita, joita he pyrkivät tyydyttämään ja joskus näiden tavoitteiden saavuttamiseen käytetään rikollisia keinoja. Sosiaalinen kontrolli ja sosiaaliset siteet, esimerkiksi erilaiset viranomaisten säännöt toimenpiteineen voivat estää tai hillitä rikollisten keinojen käyttämistä. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024.) Yhteiskunnalliset instituutiot, kuten perhe, koulu ja työ, asettavat normeja ja odotuksia, jotka auttavat nuoria vastustamaan rikollista käyttäytymistä. Instituutioihin sitoutuminen voi tukea ja motivoida pidättäytymään rikoksista, sillä rikoksiin syyllistyminen voi katkaista esimerkiksi työ- tai ihmissuhteen. Kontrolliteorian mukaan tehokas rikosten ehkäisy nuorten keskuudessa keskittyy tukemaan heitä pysymään koulutuksen ja työelämän parissa sekä tarjoamaan tukea niille, jotka ovat vaarassa jäädä näiden instituutioiden ulkopuolelle. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024.) Huomionarvoista on myös, kuinka koulusta poissa oleminen tai erottaminen lisää riskiä nuoren hakeutua haitallisiin sosiaalisiin tilanteisiin, jotka saattavat siten toimivat nuoren uutena yhteisönä. (Piispa, Sambou & Lind. 2023.)

Keskeistä on myös huomioida, että traumaattiset tapahtumat luovat nuoreen haavoittuvuutta. Haapasalo (2017, 384) nostaa esille hoitamattomat traumat, jotka voivat olla esimerkiksi kaltoinkohtelu, perheväkivalta, henkeä uhkaavat sairaudet, kuolemantapaukset tai väkivallalle altistuminen. Traumalla tarkoitetaan jonkin olemassa olevan jatkuvuutta tai ihmisen koskemattomuutta uhkaavaa tapahtumaa, joka menee yksilön sieto- ja käsittelykyvyn ylitse.

(Korhonen 2021). Pitkittynyt ja toistuva altistuminen traumalle voi aiheuttaa traumaperäisen stressihäiriön, jonka oireita ovat esimerkiksi ahdistusta tuottavat jatkuvat muistikuvat tai painajaisunet tapahtumasta, jotka voivat olla takaumia vuosienkin takaa. Hoitamattomana traumaperäinen stressihäiriö voi aiheuttaa psyykkisiä häiriöitä, persoonallisuuden kehityksen häiriöitä sekä rikollista käyttäytymistä. (Eerola 2024.) Haapasalo (2017, 55) huomauttaa, että riskitekijöiden tarkastelussa on tärkeää muistaa ketjureaktio, jossa yksi riskitekijä voi johtaa toiseen ja siten aiheuttaa kasautuvia ongelmia. Tämä tarkoittaa, että yksittäinen riskitekijä voi käynnistää tapahtumaketjun, joka lisää muiden riskitekijöiden todennäköisyyttä tai vaikuttaa niiden vakavuuteen.

3.3 Suojaavat tekijät

Elonheimo (2010) tuo esille väitöskirjassaan tiettyjen tekijöiden voivan vähentää riskiä ajautua rikolliseen toimintaan tai lieventää riskitekijöiden vaikutusta. Rikollisuuden ehkäisyn suojatekijöiksi voidaan katsoa omat voimavarat, jotka pitävät sisällään älykkyyden, emotionaalinen vakauden ja sosiaalinen kypsyyden. Lisäksi vahvat sosiaaliset siteet perheeseen, kouluun tai työhön voivat toimia rikollisuutta ehkäisevinä tekijöinä. Perheen myönteinen vaikutus voi auttaa nuorta selviytymään ongelmista ja sosiaalinen pääoma suojaa rikolliselta kehitykseltä. Nuorten sisäistyneet piirteet, kuten omatunto, voivat myös suojata heitä rikollisuudelta

Elonheimo (2010) tuo esille myös yksilön elämäntapahtumia, jotka saattavat katkaista jo alkaneen rikoskierteen. Tällaisia elämän käännekohtia voi olla esimerkiksi armeijan suorittaminen, koulu- tai työpaikan saaminen sekä ystäväpiirin vaihtuminen esimerkiksi toiselle paikkakunnalle muuttamisen myötä. Joskus rikoskierte myös saattaa loppua iän myötä ilman erillistä erityistä käännteentekevää asiaa. Tällaista luonnollista siirtymistä rikoksettomaan aikuisuuteen saattaa kuitenkin haitata esimerkiksi työttömyys, koulutuksen puute tai päihdeongelmat.

Nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisyä tai jo alkaneen rikolliskierteen katkaisua edesauttaa mielekäs tekeminen. Esimerkiksi harrastustoiminta tuo uusia yhteisöjä nuoren elämään sekä antaa tulevaisuudelle näkymiä ja luo usein positiivisia onnistumisen kokemuksia. Harrastaminen on käsitteenä laaja ja pitää sisällään paljon erilaisia aktiviteetteja, jotka voivat olla myös ohjattuja. Ohjattu harrastaminen voi synnyttää luottamuksellisia ja turvallisia suhteita aikuisiin, koska usein harrastaminen tehdään omasta tahdosta, eikä aikuisen määrittelemän pakon vuoksi. (Törrö, Nieminen & Turkka 2023, 190-193.)

Törrö ym. (2023, 193-194) tuovat esille myös ihmisen perustarpeen tulla hyväksytyksi. Hyväksytyksi tulemisen perustarvetta pystytään tukemaan esimerkiksi kotona, koulussa sekä harrastuksissa. Hyväksytyksi tulemisen perustarpeen saavuttamisessa onkin tärkeää minkälaisessa ympäristössä tai yhteisössä se tapahtuu. Mikäli hyväksynnän tunnetta ei saavuteta turvallisessa yhteisössä, se saatetaan hakea vahingollisesta yhteisöstä.

Haapasalo (2017, 346) tuo esille, että ennaltaehkäisevällä työllä ja puuttumisella voidaan poistaa lapsen ja nuoren riskitekijöitä tai vahvistaa suojaavia tekijöitä. Haapasalon mukaan lasten käytösongelmia ja tunneperäisiä haasteita voidaan havaita jo kahden vuoden iässä esimerkiksi perheinterventiossa. Suojaavien tekijöiden vahvistaminen voi siis vaikuttaa myönteisesti nuoren kasvuun ja kehitykseen. Esimerkiksi säännöllinen osallistuminen urheiluun tai muuhun ryhmätoimintaan voi kehittää nuoren sosiaalisia taitoja ja itsetuntoa. Lisäksi koulun tarjoama lisätuki, kuten erityisopetus, auttaa nuoria saavuttamaan onnistumisia, joka vahvistaa heidän uskoaan omiin kykyihinsä.

4 Moniammatillisuus

Moniammatillinen yhteistyö on käsite, joka viittaa asiantuntijoiden väliseen yhteistyöhön asiakastyössä, jossa asiakas nähdään kokonaisvaltaisena toimijana. Isoherranen (2005, 14-15) määrittelee moniammatillisen yhteistyön prosessiksi, jossa eri alojen asiantuntijat yhdistävät osaamisensa asiakkaan hyväksi. Tavoitteena on hyödyntää kunkin asiantuntijan erityisosaamista siten, että vuorovaikutuksessa luodaan yhteinen näkemys tavoitteista sekä keinoista päästä ratkaisuun. Moniammatillisen yhteistyön keskeiset periaatteet voidaan tiivistää viiteen pääkohtaan: asiakaslähtöisyys, eri alojen tiedon ja näkökulmien integrointi, vuorovaikutustaitoinen yhteistyö, ammatillisten rajojen ylittäminen sekä verkostojen ja yhteistyökumppanien huomioon ottaminen. Moniammatillisen työn keskiössä on asiakkaan tarpeiden ja toiveiden huomioon ottaminen, mikä edellyttää kaikkien osapuolten sitoutumista yhteistyöhön ja avoimuutta uusille näkökulmille. (Isoherranen 2005, 14-15.)

Moniammatillisuudesta Ahlstedt ja Taipale (2023, 247-248) kertovat, kuinka moniammatillisen yhteistyön rakentuminen vaatii luottamusta eri ammattiryhmien välillä. He toteavat, että nuoren ei tulisi itse etsiä ja pohtia palveluita ja niiden saatavuutta, vaan ammattilaisten tehtävänä on muodostaa toimiva verkosto nuoren ympärille. Ahlstedt ja Taipale (2023, 247-248) korostavat myös, että todellisen tilannekuvan muodostaminen on kuin palapelin rakentamista, ja moniammatillisen yhteistyön avulla voidaan koota kokonaisuus. Moniammatilliseen yhteistyöhön liittyy sekä haasteita, että mahdollisuuksia. Aiempien tutkimustuloksien mukaan moniammatillisen yhteistyön haasteet liittyvät eri toimijoiden väliseen puutteelliseen vuorovaikutukseen, salassapitosäädöksiin erilaisiin tulkintoihin ja sitä myötä tiedonvaihdon haasteisiin sekä haasteita on tutkittu olevan myös palvelujen yhteensovittamisessa ja puutteissa palveluiden koordinoinnissa. (Leppäkoski, Koivuluoma, Perälä & Paavilainen 2017, 200-202.)

Oikeusministeriö on rahoittanut useita hankkeita, joiden tarkoituksena on kehittää poikkihallinnollisia, velvoittavia ja yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja. Hankkeissa työskennellään moniammatillisissa tiimeissä, ja pyrkimyksenä on tarjota nuorelle ja hänen perheelleen yksilöllisesti räätälöityä tukea rikoskierteen katkaisemiseksi. Tavoitteena on myös välttää

tiedonvaihdon haasteita ja asiakkaan tarvetta siirtyä paikasta toiseen. Rahoituksen jatkuvuus on hankkeiden suurimpia haasteita, vaikka toimintamalli osoittautuisi toimivaksi. (Sambou, Turkka ja Yliruka 2023, 262-265)

Nuorisolaki (1285/2016) tähtää nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemiseen yhteiskunnassa. Lain tarkoituksena on edistää nuorten hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla tukea ja toimintaa erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Nuorisolaki (1285/2016) määrittelee nuorisotyön ja -politiikan periaatteet. Laki velvoittaa valtion, kunnat ja muut toimijat kehittämään nuorisotyötä ja nuorten osallisuutta. Laki korostaa moniammatillista yhteistyötä ja verkostoitumista eri toimijoiden välillä, kuten koulujen, sosiaali- ja terveystaluiden sekä kolmannen sektorin kanssa. Tämä yhteistyö on erityisen tärkeää nuorten rikoskierteen katkaisemisessa, sillä se mahdollistaa kokonaisvaltaisen tuen ja puuttumisen ongelmiin ennen kuin ne ehtivät kärjistyä. Nuorisolaki (1285/2016) korostaa nuorten kuulemista ja osallistumista heitä koskevien päätösten valmisteluun, mikä on tärkeää nuorten demokraattisen kasvatuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kannalta. Nuorisolain myötä nuorisotyön resurssit ja toiminnan laatu pyritään turvaamaan, jotta kaikilla nuorilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja kehittyä.

Lastensuojelulain (2007/417) moniammatillinen yhteistyö ja lapsen edun huomioiminen tulevat esille useissa pykälissä. Lastensuojelulain (2007/417) 1 luvun 4 §:ssä määritellään lapsen edun ensisijaisuuden periaate. Tämä tarkoittaa, että kaikessa lastensuojelutyössä ja päätöksenteossa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon lapsen etu. Lastensuojelulain (2007/417) 3 luvun 19 §:ssä käsitellään yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Tässä säädetään, että lastensuojelun viranomaisten on tehtävä yhteistyötä muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Lastensuojelulain (2007/417) 4 luvun 20 §:ssä korostetaan moniammatillisen asiantuntijaryhmän merkitystä lapsen asioita käsiteltäessä. Tässä pykälässä säädetään, että lastensuojelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa tulee hyödyntää moniammatillista osaamista. Lastensuojelulain (2007/417) 5 luvun 25 §:ssä ja 26 §:ssä määritellään menettelyt lastensuojeluilmoituksen tekemiselle ja käsittelylle, jossa moniammatillinen yhteistyö on usein tarpeen ilmoituksen arvioinnissa ja jatkotoimenpiteiden suunnittelussa. Lastensuojelulain (2007/417) 7 luvun 36 §:ssä käsitellään lapsen kuulemista ja osallistumista häntä koskevaan päätöksentekoon, mikä on tärkeä osa lapsen edun huomioimista. Nämä pykälät muodostavat lainsäädännöllisen kehyksen, joka ohjaa lastensuojelutyötä ja varmistaa, että lapsen etu tapahtuu ensisijaisesti ja moniammatillinen yhteistyö toteutuisi käytännössä. Lastensuojelulaki 3 luku 14 § edellyttää eri ammattilaisten välistä tiivistä ja koordinoitua yhteistyötä, jotta voimme turvata lapsen parhaat mahdolliset edellytykset hyvään kehitykseen ja hyvinvointiin.

5 Tutkimusasetelma

Opinnäytetyö keskittyy selvittämään moniammatillisen yhteistyön nykytilaa, koettuja haasteita ja tulevaisuuden näkymiä nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi. Tarkoituksena on syventää ymmärrystä siitä, miten pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin toimijat kokevat asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa monialaisessa verkostossa, jonka päämääränä on nuorten rikollisuuden ehkäiseminen ja rikolliskierteen katkaisu.

Opinnäytetyö suoritettiin laadullisen tutkimuksena, jonka tavoitteena on syventää ymmärrystä moniammatillisen yhteistyön roolista nuorten rikoskierteen katkaisemisessa, ja tutkimuskysymyksemme keskittyy siihen, kuinka Aseman Lapset ry:n työntekijät kokevat nykyisen moniammatillisen yhteistyön tilanteen, haasteet ja tulevaisuuden näkymät rikoskierteestä irtaantumisen edistämiseksi pääkaupunkiseudulla.

Aseman Lapset ry:n työntekijöiden kokemukset ja näkemykset ovat tutkimuksen laadukkuuden kannalta tärkeitä, sillä ne antavat näkökulman siihen, minkälaisessa asemassa moniammatillinen yhteistyö voi olla nuorten rikoskierteestä irtaantumisessa. Opinnäytetyömme tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluiden avulla. Haastattelukysymykset suunniteltiin opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen pohjalta, mikä varmisti, että kerätty aineisto tuki tutkimuskysymyksiämme ja auttoi syventämään ymmärrystämme moniammatillisen yhteistyön nykytilasta ja haasteista sekä tulevaisuuden näkymistä.

Haastattelujen kautta saimme tietoa siitä, minkälainen on moniammatillisen yhteistyön nykytila, koetut haasteet ja tulevaisuuden näkemykset nuorten rikoskierteestä irtaantumisesta pääkaupunkiseudulla. Teemahaastatteluista saatua tutkimustietoa tarkastelimme tätä teoreettista viitekehystä hyödyntäen.

Kokonaisuudessaan viitekehys ohjaa tutkimusmenetelmiemme valintaa ja aineistonkeruuta, varmistaen tulostemme luotettavuuden. Tämä lähestymistapa varmistaa, että opinnäytetyömme vastaa asetettuun tutkimuskysymykseen ja edistää ymmärrystä moniammatillisen yhteistyön roolista nuorten rikoskierteen katkaisemisessa.

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa Irti rikoksista ry:lle selvittämällä moniammatillisen yhteistyön nykytilaa, koettuja haasteita ja tulevaisuuden näkymiä nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi. Tarkoituksena on syventää ymmärrystä siitä, miten pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin toimijat kokevat asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa monialaisessa verkostossa, jonka päämääränä on nuorten rikollisuuden ehkäiseminen ja rikolliskierteen katkaisu.

Opinnäytetyö keskittyy erityisesti kolmannen sektorin toimijan, Aseman Lapset ry:n kokemuksiin moniammatillisen yhteistyön eri näkökulmista viranomaisten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Opinnäytetyössä selvitetään kolmannen sektorin toimijan kokemuksia moniammatillisen yhteistyön nykytilan, koettujen haasteiden ja tulevaisuuden näkymien selvittämiseen ja opinnäytetyön tarkoituksena on syventää ymmärrystä siitä, miten kolmannen sektorin toimijat kokevat asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa monialaisessa verkostossa, joka pyrkii ehkäisemään nuorten rikollisuutta ja tukemaan heidän sosiaalista kuntoutumistaan.

Näiden tarkoitusten pohjalta opinnäytetyön tutkimuskysymykseksi muodostui:

1. *Kuinka Aseman Lapset ry:n työntekijät kokevat nykyisen moniammatillisen yhteistyön tilanteen, haasteet ja tulevaisuuden näkymät rikoskierteestä irtaantumisen edistämässä pääkaupunkiseudulla?*

5.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyömme aihe alkoi kypsyään vuoden 2023 loppupuolella, jolloin Janika Lindström tilasi opinnäytetyömme Irti rikoksista ry:n nimissä. Aloitimme opinnäytetyömme virallisesti 19.1.2024 ja aiheanalyysimme hyväksyttiin 2.2.2024. Opinnäytetyön suunnitelman esitimme suunnitelmaseminaarissa hyväksytysti 16.2.2023, jonka jälkeen lähetimme tutkimuslupahakemuksen Aseman Lapset ry:lle. Tutkimuslupa hyväksyttiin Aseman Lapset ry:n toiminnanjohtaja Christian Wentzel toimesta. Aseman Lapset ry:lle lähetimme saatekirjeen, jossa oli selitettyä opinnäytetyömme tavoitteet sekä tarkoitus.

Kevään 2024 aikana osallistuimme opinnäytetyön tekemiseen liittyviin työpajoihin sekä opinnäytetyömme aiheita koskeviin seminaareihin; joita olivat 13.2.2024 pidetty YRE (Yhteistyössä rikoksettomaan elämään) -verkoston järjestämä seminaari 13.2.2024: Nuorten jengirikollisuus sekä 12.3.2024 THL:n seminaari: Vakavilla rikoksilla oireilevien lasten ja nuorten tuki toteutuu yhteistyöllä.

Toteutusvaiheessa suunnittelimme ryhmähaastattelut siten, että ne sisältäisivät saman ammattiryhmän edustajia. Tämä tarkoitti osallistujien huolellista valintaa ja aikataulutusta, jotta jokaisesta ammattiryhmästä saataisiin edustus. Vaikka tavoitteenamme oli järjestää ryhmähaastattelut saman ammattiryhmän edustajille, käytännön haasteet muuttivat suunnitelmiamme. Aikatauluongelmat sekä osallistujien saatavuus estivät suunnitellun ryhmäjaon, jonka seurauksena haastattelut toteutettiin sekalaisilla ryhmillä, joissa oli edustajia useista eri ammattiryhmistä.

Aseman Lapset ry:n työntekijöiden ensimmäiset haastattelut toteutimme maaliskuun 2024 aikana. Haastattelut litteroimme, analysoimme sekä sen jälkeen raportoimme aineiston.

Opinnäytetyömme seminaariversion jätimme 3.5.2024 ja arvioivan seminaarin pidimme 10.5.2024. Lopullisen työn jätimme 16.5.2024.

5.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Toteutimme opinnäytetyömme kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka tarkoituksena on ymmärtää moniammatillisen yhteistyön merkitystä nuorten rikoksista irtautumiseen ilmiönä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus nuorisoriikollisuuden ja moniammatillisuuden ilmiöiden moniulotteisuuden vuoksi. Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus tuo tutkimukseen joustavuutta, jotta tutkimussuunnitelma voi muuttua tarvittaessa tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 164.) Ollakseen tutkimuksena luotettava, vaatii laadullinen tutkimus vahvan ja kattavan teoriapohjan. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 23.) Opinnäytetyöhön on huolella valikoitu teoriapohja, jonka luotettavuutta on kriittisesti arvioitu ja vertailtu eri lähteistä saatua tietoa, jotta tiedon laatu ja soveltuvuus olisi opinnäytetyöhön sopivaa ja laadullista.

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää tutkittava ilmiö tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. (Puusa & Juuti 2020, 9). Lähtökohtana on kuvata todellista elämää ja tutkia asiaa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisella tutkimuksella haetaan vastausta asioihin, joita ei voida määrällisesti ja numeerisesti yksinkertaisesti mitata ja tilastolliset yleistyksiset eivät ole laadullisen tutkimuksen tavoitteena. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 85). Laadullinen tutkimus pyrkii löytämään tai paljastamaan tosiasioita ja laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tiedon keruuseen käytetään ihmistä ja suositaan menetelmiä, joissa tutkittavien mielipiteet ja näkökulmat pääsevät esille. Näitä menetelmiä ovat esimerkiksi teema- ja ryhmähaastattelut. (Hirsjärvi ym. 2014, 160-161.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, joka valikoitui opinnäytetyön haastattelumenetelmäksi sen laajan soveltavuuden vuoksi. Teemahaastattelu mahdollistaa haastateltavien vapauden tuoda omia ajatuksiaan esille puolistrukturoidun menetelmän vapaamuotoisuuden vuoksi. (Puusa & Juuti 2020, 107). Teemahaastattelulle on olennaista, että haastattelun näkökulma, haastattelun aihepiirit ja teema-alueet ovat kaikille samat, joka toteutuu pysyvän teemahaastattelurungon avulla. (Hirsjärvi & Hurme 2022, 46). Teemahaastattelu etenee etukäteen suunnitellun teemojen mukaisesti ja näiden valmiiden kysymyksien lisäksi voidaan haastateltaville esittää tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelussa korostuu haastateltavien tulkinta, heidän asioille antamansa omakohtaiset merkitykset sekä niiden syntyminen vuorovaikutuksessa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 75.)

Opinnäytetyömme tutkimustieto saatiin haastattelemalla teemahaastatteluilla kolmannen sektorin toimijan Aseman Lapset ry:n työntekijöitä etäyhteyden välityksellä. Teemahaastattelut toteutettiin yksilö-, pari- ja ryhmähaastatteluina, joihin päädyimme niiden monimuotoisuuden vuoksi. Näimme erityisesti ryhmähaastattelun rikkautena, mutta otimme myös

haastattelumenetelmää valittaessa huomioon, että ryhmähaastattelu on monitasoinen sosiaalinen vuorovaikutustilanne, jossa erilaiset valtasuhteet, jännitteet ja tunteet ovat väistämättä läsnä. (Puusa & Juuti 2020, 114).

Opinnäytetyössämme halusimme saada haastateltavien kokemuksia ja mielipiteitä heidän omana kertomanaan, minkä vuoksi teemahaastattelu on perusteltu valinta aineistonkeruumenetelmäksi. Halusimme haastattelun etenevän valittujen teemojen mukaisesti, ja saada siten vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Haastatteluun olimme laatineet pääkysymyksiä sekä tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelun kysymykset muotoiltiin vastaamaan tutkimuskysymystä. Teemahaastattelurungossa teemoja oli viisi, jotka käsittelivät nuorisorikollisuuden ja moniammatillisuuden nykytilaa sekä tulevaisuuden näkymiä. Halusimme kysymysten olevan selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Pidimme myös tärkeänä, että kysymykset eivät johdattele ja ovat neutraaleja. Haastattelukysymykset ovat liitteenä (liite 2) työn lopussa.

Teemahaastattelut toteutettiin maaliskuun 2024 aikana viestintäalusta Microsoft Teamsin avulla. Haastattelutilanne nauhoitettiin ennalta sovitusti äänitallentimena myöhempää litterointia, eli äänityksen purkamista tekstiksi tutkimustulosten laadun takaamiseksi. Haastattelujen litterointi aloitettiin viimeistään seuraavana päivänä haastattelun jälkeen, jotta saataisiin tarkka ja luotettava dokumentaatio haastattelujen sisällöstä ja mahdollistettaisiin analyysi ja tulosten tulkinta. Aineiston litterointi on käytetty menetelmä varsinkin silloin, kun aineisto käsittää useampia haastatteluja. Litteroinnin voi tehdä koko aineistosta tai vain esimerkiksi valikoiden teemojen mukaisesti. Tutkimusongelma ja -ote määrittää, kuinka tarkasti litterointi suoritetaan ja siihen ei ole erikseen laadittu ohjetta. (Hirsjärvi & Hurme 2012 138-139.)

5.4 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksemme kohderyhmään on valittu ne henkilöt, joita opinnäytetyömme aihe koskee ja joilla on aiheeseen liittyvää omakohtaista kokemusta. Tutkimuksen kohderyhmä on avainasemassa tutkimuksen relevanssin kannalta. Tässä tutkimuksessa kohderyhmänä olivat Aseman Lapset ry:n työntekijät.

Opinnäytetyömme aineiston tuottamiseen osallistui yhteensä 13 haastateltavaa eri ammattiryhmistä, kuten sosionomi, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja sekä kokemusasiantuntija. Haastateltavat edustavat monipuolisesti eri ammattiryhmiä, kuten sosionomi, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja sekä kokemusasiantuntija. Osan ammattiryhmän edustajia on vain yksittäinen haastateltava, joten yksityisyyden suojan vuoksi emme pysty mainitsemaan kaikkien haastateltavien ammatteja yksityiskohtaisemmin. Haastateltavien työurat vaihtelivat muutaman kuukauden mittaisista työurista jopa yli 20 vuoden kokemukseen nuorten kanssa tehtävän työn parissa. Haastateltavien erilaiset taustat ja kokemukset toivat esiin laajan kirjon erilaisia näkökulmia, mikä lisäsi tulostemme luotettavuutta.

Opinnäytetyössä halusimme alun perin haastatella myös täysi-ikäisiä nuoria aikuisia, jotka ovat onnistuneet katkaisemaan rikoskierteensä. Päätimme kuitenkin jättää tämän kohderyhmän haastattelut pois, koska niiden sisällyttäminen olisi laajentanut opinnäytetyötä huomattavan suureksi. Lisäksi huomasimme, että tämän kohderyhmän haastattelut olisivat muodostaneet perustan toiselle, erilliselle tutkimukselle omana tutkimuskysymyksensä. Tämä rajaus auttoi meitä pitämään opinnäytetyön selkeänä ja keskittymään nykyiseen tutkimukseen ilman tutkimuskysymyksemme liiallista laajentumista.

5.4.1 Aseman Lapset ry

Aseman Lapset ry on vuonna 1990 perustettu poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen järjestö, joka työskentelee lasten, nuorten ja heidän perheiden parissa. Aseman Lapset ry:n perustehtävä on torjua lasten ja nuorten syrjäytymistä sekä edistää lasten ja nuorten turvallista kasvua ja perheiden hyvinvointia. Aseman Lapset ry:n toiminta perustuu vahvaan uskoon siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen ja terveeseen kasvuun sekä mahdollisuus rakentavaan vuorovaikutukseen ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Järjestön toiminta on monipuolista ja se pyrkii vastaamaan nuorten tarpeisiin joustavasti ja innovatiivisesti. (Aseman Lapset ry 2024a.)

Aseman Lapset ry:n tarkoituksena on myös lisätä aikuisten läsnäoloa nuorten arjessa ja järjestön moniammatillisesti tapahtuvaan työhön kuuluukin tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamista, koulukiusaamiseen puuttumista, nuorten kohtaamista julkisissa tiloissa, sovittelua, tukemista rikoskierteiden katkaisussa sekä rinnalla kulkemista monenlaisissa haastavissa elämäntilanteissa. (Aseman Lapset ry 2024a.) Aseman lapset ry toimintamuodot ovat laajat. Aseman lapset ry tekevät esimerkiksi jalkautuvaa nuorisotyötä, konfliktityötä, rikostyötä, oppilastyötä sekä tarjoavat ohjaus- ja tukipalveluita, tunne- ja vuorovaikutustyöskentelyä sekä mahdollistavat turvallisen kohtaamisen aikuisen ja nuoren välillä. (Aseman Lapset ry 2024b.)

Jalkautuva nuorisotyö pitää sisällään löytävää nuorisotyötä sekä Walkers-bussin, joka on nopean reagoinnin työmuoto. Konfliktityö pitää sisällään katusovittelua ja K-0-toiminnan, jonka on kiusaamiseen puuttuvaa työtä. Ohjaus- ja tukipalveluissa sekä oppilastyössä ei ole meneillään olevia hankkeita, mutta aikaisempia hankkeita ovat olleet Nexus -hanke, joka toteutettiin putoamisvaarassa olevien nuorten ohjaus- ja tukipalveluiden tehostamiseksi sekä Yhdessä yksikään ei putoa -hanke, jossa yhdistettiin osaamista erityistä tukea tarvitsevien nuorten kokonaiselämäntilanteen tukemiseksi. Tunne- ja vuorovaikutustyöskentelyyn kuuluu Friends-toiminta, joka on lasten, nuorten ja vanhempien mielen hyvinvointia edistävä sekä ahdistusta ja masennusta ennaltaehkäisevä ohjelma. Aseman lapset ry:lla on myös vanhempien tukena keskus Vantaalla, jonka tarkoituksena on luoda turvallisempaa arkea lapsille, nuorille ja ikääntyville. Nuorten ja aikuisten turvallisen kohtaamisen edistävä työtä tehdään Walkers-toiminnan avulla, joka tarjoaa matalan kynnyksen kohtaamista nuorten ja aikuisten kanssa sekä

tarvittaessa myös tarjoaa syvällisempää ohjausta ja tukea. Aseman Lapset ry tarjoaa myös ruotsinkielistä Friends-toimintaa sekä Killevippen -nimistä ryhmätoimintaa ruotsinkielisille pääkaupunkiseudun 16-19-vuotiaille pojille. Toiminnassa keskitytään poikien luovuuteen ja tunteiden käsittelyyn. (Aseman Lapset ry 2024b.)

Aseman Lapset ry: toiminta perustuu erilaisiin toimintamalleihin, joiden avulla Aseman Lapset ry pyrkii tukemaan nuoria monipuolisesti ja tarjoamaan heille mahdollisuuksia. Seuraavissa kappaleissa on listattuna Aseman Lapset ry:n tarjoamia toimintamalleja eri elämäntilanteissa oleville nuorille.

Jalkautuvana työ on toimintaa, jossa työntekijät kohtaavat nuoria heidän omassa arkiympäristössään, kuten kauppakeskuksissa ja liikenteen solmukohdissa. Tavoitteena on tukea 10-20-vuotiaiden nuorten positiivista ajanviettoa ja tarjota myönteisiä kohtaamisia. Walkers-bussi on liikkuva kohtaamispaikka, joka tarjoaa nuorille turvallisen tilan ja mahdollisuuden keskusteluun. Toiminnassa pyritään ehkäisemään nuorten levottomuutta ja konflikteja, ja tarvittaessa puututaan ongelmiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Aseman Lapset ry tekee laajaa yhteistyötä eri tahojen kanssa ja jakaa tietoa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. (Aseman Lapset ry 2023c.)

Sawian-hanke pyrkii katkaisemaan maahanmuuttajataustaisten 10-22-vuotiaiden nuorten väkivalta- ja rikoskierteitä sekä ehkäisemään jengiytymistä ja radikalisoitumista. Hankkeen toiminta keskittyy omakieliseen tukemiseen ja varhaiseen puuttumiseen, tukien samalla perheitä, kouluja ja yhteisöjä kasvatustyössä. Nuorten rikoskierteiden taustalla on usein monimutkaisia syitä, kuten trauma, kulttuurien välisiä ristiriitoja ja koulutuksellisia haasteita. Sawian-hanke vastaa tähän tarpeeseen jalkautumalla nuorten ympäristöihin, tarjoamalla yksilö- ja ryhmänohjausta sekä perhetyötä. Hankkeessa koulutetaan myös ammattilaisia ja tehdään yhteistyötä perheiden, koulujen ja ammattilaisten kanssa. Toiminta keskittyy pääkaupunkiseudulle. (Aseman Lapset ry 2023d.)

Ripa-hanke keskittyy nuorten rikos- ja päihdekierteiden ehkäisyyn yhdistämällä kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä ammatilliseen nuorisotyöhön. Laurea-ammattikorkeakoulun KEIJO-koulutuksen saaneet kokemusasiantuntijat, toimivat yhteistyössä eri alojen ammattilaisten kanssa. He auttavat tunnistamaan nuorten käyttäytymisen taustalla olevia syitä ja vahvistavat nuorten halua muutokseen. Kokemusasiantuntijat toimivat siltoina nuorten ja viranomaisten välillä, parantaen luottamusta ja yhteistyötä. Heidän omat tarinansa auttavat nuoria pohtimaan omaa tilannettaan ja löytämään keinoja selviytyä haasteista. Ripa-hanke tarjoaa monipuolista tukea, kuten someyhteydenpitoa, viranomaistapaamisia, vapaa-ajan aktiviteettien etsimistä ja koulutukseen liittyvää apua. Ripa-hanke tekee tiivistä yhteistyötä pääkaupunkiseudun toimijoiden kanssa ja kehittää toimintaansa yhdessä esimerkiksi lastensuojelun ja poliisin kanssa. (Aseman Lapset ry 2023e.)

Pasila-toiminta keskittyy työskentelemään rikoksilla oireilevien nuorten kanssa, tukien heitä elämän eri osa-alueilla ja auttaen rikoskierteen katkaisussa. Nuoret ohjautuvat toimintaan esimerkiksi poliisin, lastensuojelun tai ja sovittelutoiminnan kautta. Työ on intensiivistä ja keskittyy nuoren vapaa-aikaan, pyrkien rakentamaan luottamusta arkisten toimintojen, kuten yhteisen ruokailun ja liikunnan kautta. Pasila-työntekijät voivat olla myös tukena koulutehtävissä sekä työ- ja asuntoasioissa. Pasila-työntekijät kuuntelevat nuorten huolia ja ovat mukana oikeudenkäynneissä sekä vankilavierailuilla. Työ on pitkäjänteistä ja voi kestää vuosia. Pasila-työntekijät tekevät yhteistyötä nuoren läheisverkon ja eri toimijoiden, kuten oppilaitosten ja kolmannen sektorin kanssa. (Aseman Lapset ry 2023f.)

5.5 Aineiston analyysi

Laadullinen tutkimus on tiedonkeruun ja analyysin vuorotteleva tyyli, joka merkitsee sitä, ettei laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja aineiston analyysi ole erillisiä vaiheita, vaan ne ovat yhtenäinen osa jatkuvaa prosessia. Tutkittavan aineiston sisällönanalyysin voi aloittaa jo haastatteluvaiheessa, jolloin tutkittavan aiheen toistuvuutta voidaan havainnoida. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 136.) Laadullisen tutkimuksen aineiston perusanalyysimenetelmänä käytetään usein sisällönanalyysia, jonka avulla aineistosta löydetään merkityssuhteita sekä kokonaisuuksia. (Vilkkä 2015, 163).

Sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jota käytetään kerätyn aineiston systemaattiseen ja objektiiviseen analysointiin. Sisällönanalyysin avulla tutkimuksen aineistoa voidaan jäsentää ja tiivistää selkeään muotoon, kuitenkin sisällyttäen aineiston alkuperäisen merkityksen. Keskeistä sisällönanalyysissa on aineiston perusteellinen läpikäynti ja sen keskeisten teemojen, käsitteiden ja merkitysten tunnistaminen. Tiivistettyä tutkimusaineistoa voidaan käyttää perustana keskeisten johtopäätösten tekemiseen tutkimuksen aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96-97.)

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<i>“Tietysti kaveripiirin vaikutus aina niinku nuorilla. Tosi harvoin tulee niinku nuorii mitkä on yksinään touhunnut, että kyllä niihin aina niinku linkittyy sitten kaverit.”</i>	Nuoret harvoin tekevät rikoksia yksin.	Sosiaalinen vaikutus ja vertaisryhmän merkitys.	Sosiaalinen vuorovaikutus ja nuorten käyttäytyminen sosiaalisissa suhteissa.	Ympäristön vaikutus.

Kuvio 4: Esimerkki sisällönanalyysista.

Laadullisen tutkimuksen aineistoa analysoidaan perusteellisesti ja tyyppillistä laadulliselle tutkimukselle on, että tutkimukseen valitaan harkinnanvarainen pieni otanta. Harkinnanvaraisen otannan sijaan laadullisessa tutkimuksessa voidaan puhua myös näytteestä, koska kyseessä ei ole otos, jota käytetään yleisesti tilastollisissa otantamenetelmissä. Laadullisen tutkimuksen

aineiston hankintaa ohjaa teoreettinen pohja, jonka laatu takaa tutkimuksen tieteellisyyden. (Eskola & Suoranta 2014, 13-18.)

Haastattelut litteroitiin haastatteluiden jälkeen ja litterointi purettiin laadullisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysin tarkoituksena on auttaa järjestämään kerätty haastatteluai-neisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kuitenkin kadottamatta sen keskeistä tietoa. (Puusa & Juuti 2020, 114). Haastattelujen litterointi on oleellinen osa aineiston analyysia. Litteroinnin avulla pystytään tutustumaan omaan tutkimusaineistoon (Ruusuvoori & Nikander 2017, 375.)

Litteroidut eli tekstiksi puretut haastattelut muodostavat opinnäytetyön tutkimusaineiston, joten litterointi on suoritettava huolellisesti, joka lisää tutkimustuloksien luotettavuutta. (Ruusuvoori & Nikander 2017, 367.) Ennen aineiston litteroinnin aloitusta päätettiin litteroinnin tarkkuus, jota määritteli tutkimuskysymys. Opinnäytetyön tutkimuskysymys oli sen kaltainen, että litteroidusta sisällöstä pystyi jättämään pois huokaukset, äänenpainot ja tauot sekä täytesanat, esimerkiksi niinku, no, ym. (Ruusuvoori & Nikander 2017, 368.)

5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa vain, kun tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Kaikkia tieteenaloja koskevat työtä ohjaavat eettiset periaatteet, joihin perehdytään jo ennen tutkimuksen aloittamista. Näitä eettisiä periaatteita noudatetaan myös opinnäytetyössä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 4-6.) Tutkimuseettikan näkökulmasta keskeiset periaatteet hyvälle tieteelliselle käytännölle ovat, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta, tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä tutkimuksen tulosten arvioinnissa. Tutkimuksessa käytetään tieteellisen tutkimuksen kriteereitä vastaavia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimuksessa on kunnioitettava muiden tutkijoiden työtä ja saavutuksia, viitattava heidän julkaisuihinsa asianmukaisesti ja annettava näille saavutuksille niiden ansaitsema arvo ja merkitys omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistaessa. Tulosten julkaisemisessa toteutetaan tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullisuutta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 6.)

Tutkimuseettisten normien lähtökohta on ihmisarvo, joka toteutuu, kun tutkittava on suostunut vapaaehtoisesti tutkimukseen ja tutkittava tietää, mihin tarkoitukseen hänen kertomaansa käytetään. Vapaaehtoista päätöstä tutkimukseen osallistumisesta ei voi tehdä, mikäli tutkimuksesta ei ole annettu riittävästi tietoa. Ennen kuin tutkittava antaa suostumuksensa kirjallisesti, hänen tulee saada perustiedot tutkimuksesta ja kerättävän tiedon tarkoituksesta. Lisäksi tutkittaville on ilmoitettava tutkijoiden yhteystiedot, kerättävän aineiston käyttötarkoitus, tallentaminen ja hävittäminen sekä varmistettava tutkimuksen luotettavuus ja yksityisyydensuoja.

Haastattelutilanteissa ja tulosten raportoinnissa olennaista on kohdella haastateltavia arvostavasti. Haastattelutilanteessa haastateltavalla tulee olla oikeus vastata vain haluamiinsa kysymyksiin. (Kuula 2011, 60-62.) Tutkijoiden on havainnoitava haastateltavan tunnetiloja haastattelutilanteessa ja varmistaa haastateltavan vapaaehtoisuuden säilyminen ja arvioitava mahdollinen haastattelun keskeytys myös niissä tilanteissa, joissa tutkittava ei sitä itse ehdota. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019).

Yksityisyyden suoja on keskeinen tutkimuseettinen periaate. Yksityisyyden suoja pitää sisällään tietosuojan, joka on huomioitava aineiston keruussa, käsittelyssä ja tulosten julkaisussa. Tutkijan vastuulla on suojata tunnistettavaa aineistoa varmistaakseen tutkittavien yksityisyyden suojan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Näiden hyvien tieteellisten sekä eettisten tutkimusperiaatteiden toteutumista opinnäytetyösämme pohdimme tarkemmin luvussa 8.2.

6 Opinnäytetyön tulokset

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyömme kannalta keskeisimmät tulokset, jotka ovat kerätty teemahaastatteluiden avulla. Keskeiset tulokset koostuvat haastatteluihin osallistuneiden omakohtaisista näkemyksistä ja kokemuksista moniammatillisen yhteistyön nykytilanteesta, haasteista sekä tulevaisuuden näkemyksistä.

Haastattelimme puolistrukturoidulla teemahaastattelulla Aseman Lapset ry:n työntekijöitä eri ammattiryhmistä. Haastattelut toteutettiin yksilö-, pari-, sekä ryhmähaastatteluina haastateltavien omien toiveiden mukaisesti. Teemahaastatteluiden kysymykset oli laadittu teoreettisen viitekehiksemme pohjalta ja kysymykset oli asetettu teemoittain ja ne esitettiin mahdollisimman avoimina, jotta haastateltavat pystyivät antamaan vastauksia mahdollisimman vapaamuotoisesti.

6.1 Nuorten rikollisuus pääkaupunkiseudulla

Yksi haastattelumme pääteemoista oli nuorten rikollisuus, jonka teemaan luotujen kysymysten avulla halusimme selvittää nuorten tekemien rikoksien nykytilannetta pääkaupunkiseudun alueella.

Haastatteluista näkyy kuinka pääkaupunkiseudun nuorten rikollisuuden tilanne näyttäytyy moninaisena. Yhä nuorempien tekemien rikosten määrää on kasvanut sekä kouluympäristössä tapahtuneet rikokset sekä niistä tehdyt rikosilmoitukset ovat lisääntyneet. Haastattelujen perusteella nuorempien tekemien rikoksien määrä on lisääntynyt, sillä alle 15-vuotias ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa ja nuoret ovat tästä tietoisia ja näin ollen haastateltavien

mukaan rikoksia tehdään pienemmällä kynnyksellä. Myös tyttöjen tekemien väkivaltarikosten määrä on kasvanut.

“Niin ehkä päällimmäisenä havaittavissa se, että on lisääntynyt erityisesti siellä 13-14-vuotiaissa, että selkeästi nuoret on hiffannu sen, että hän ei saa vielä sitten mitään tuomiota ynnä muuta.”

“Ehkä jos nyt pahoinpitely ja väkivalta juttuja ajattelee niin yhä nuoremmat käyttää väkivaltaa ja oikeuttaa sen. Ehkä se väkivallan käyttö on laajempaa ja matalammalla kynnyksellä.”

“Se mikä ehkä on nostanut päätänsä justiin tuolla (...) on tyttöjen tekemät väkivallanteot.”

Vaikka rikollisuus ei ole uusi ilmiö, sen nykyiset muodot, kuten ryöstöt ja väkivalta, ovat saaneet haastateltavien mukaan uudenlaista näkyvyyttä ja muotoa. Haastatteluissa nousee esille, kuinka rikoksiin syyllistyvät nuoret muodostavat oman pienen marginaaliryhmän. Tämä voi vääristää rikostilastoja, kun useista rikoksista on vastuussa vain marginaaliryhmä nuorista.

“Pieni marginaaliryhmä loppupeleissä, jotka ovat hyvinkin aktiivisia. Väärällä tavalla aktiivisia.”

“Ryöstö on uusi näpistys, että kun ennen näpistettiin joka päivä niin nykyään pakotetaan joku antamaan joku esine sulle ja siitä tulee automaattisesti ryöstö.”

Rikokset ovat usein haastateltavien mukaan yhteydessä päihteiden käyttöön tai helpon rahan tavoitteluun huumekaupan kautta. Sosiaalisen median yllyttävä vaikutus on tunnistettu haastateltavien keskuudessa yhdeksi tekijäksi nuorten rikollisuudessa. Sosiaalisella medialla on haastateltavien mukaan myös osansa nuorten vääristyneisiin ajatuksiin siitä, mitä heillä pitäisi olla taloudellisesti.

“...kuvittelee että tää on easy money ilman seurauksia, mutta kun he ei oikein ymmärrä, että huumeusainerikos niin siinä on 2 vuotta maksimi se vankeusrangaistus.”

“Näitä ilmiöitä on väkivallan ihannointi. Niitähän tehdään tuonne somen kanaaviin ja niihin sisältyy tää tällöinen nöyryytys aspekti. Että halutaan jollain tavalla vahvistaa sitä omaa roolia siinä käskyttämällä sitä uhria ja sitten nää pitää kuvata.”

“Siitä on tullut mediaseksikästä, kaikki pitää tehdä niin sanotusti isosti ja näyttävästi.”

Haastateltavien mukaan väkivaltaa käytetään entistä laajemmin ja matalammalla kynnyksellä nuorten keskuudessa. Rikokset ovat muuttuneet näkyvämmiksi ja niissä on havaittavissa yllyttämisen elementti, rikosnimikkeet ovat myös haastateltavien mukaan kärjistyneet ja törkeiden rikosten määrä on kasvanut. Haastatteluissa näkyi nostoja nuorten tekemistä yleisimmistä rikoksista, joita ovat esimerkiksi ryöstöt ja pahoinpitelyt. Usein nämä liittyvät haastateltavien mukaan huumausainekauppaan tai huumausaineiden vaikutuksen alaisina tehtyihin rikoksiin. Nuorten tekemien rikoksien keskuudessa näkyy haastatteluvastauksien mukaan myös laittomat uhkaukset, kunnianloukkaukset ja yksityisen tiedon levittäminen.

“Me nähdään (...) kautta aika pitkälti se laaja kirjo, että meillä ehkä ne on huumausainerikoksia.”

“Aika monessa sitten saattaa olla astalot matkassa mukana.”

”Eniten ryöstöjä, sitten pahoinpitelyä ja tietty perus ja törkeä muoto. Niin mutta sitten (...) näkee tosi paljon kunnianloukkauksia ja laittomia uhkauksia. Ja sitten joskus on yksityisyyden tiedon levittämistä.”

“Tulee tapon yrityksiäkin, ne helposti vaan vedetään alaikäisillä alas törkeäksi pahoinpitelyksi.”

Haastatteluista nousee esille, kuinka nuorten väkivaltarikosten luonne on muuttunut. Kunnian puolustaminen ja kostaminen ovat haastateltavien mukaan motiiveja nuorten rikollisessa käyttäytymisessä ja kostamatta jättäminen koetaan oman maineensa menettämisenä. Lisäksi haastatteluvastauksissa näkyy kuinka asenteet rikollisuutta vastaan ovat muuttuneet ja rikollisuus on arkipäiväistynyt, rikoksista on tullut jopa kehuttavia ja tavoiteltavia asioita. Haastatteluissa nousee myös nuorten vahva kulttuuritausta, joka voi olla este muutokselle, esimerkiksi jos kulttuurissa kosto on hyväksyttyä, niin sen toteutus koetaan oikeutetuksi.

“...ja se näkyy tosi vahvasti semmoinen just se kunnian puolustaminen, että sä et voi jättää kostamatta, koska sitten sä et ole mitään, että sun on pakko kostaa se jollain tavalla. Se on meille myös tosi iso haaste näissä nuorten keisseissä kun niillä on niin vahva se juttu että mun on pakko kostaa niin jollain tavalla.”

“Se on semmoista arkipäiväisempää, että nykyään kun tulee jotain rikoksia niin ne on enemmän kehuttavia asioita ja ne on enemmän sellaisia tavoiteltavia asioita.”

“No, kulttuuritaustan näkyy myös meillä niin tavallaan sitten se kamppailu niitten kanssa siitä, että, kun se kulttuuri on niille niin vahva (...) se on ihan sama mitä me tehtäisiin, se menee sen ohi sen kulttuurin.”

“Sitten on taas erikseen esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset nuoret. Siellä on sitten taas niin erilaisia haasteita. Siellä saattaa olla jo ylisukupolvisesta traumaa. Vanhemmat ei välttämättä ole muuttaneet suomeen työperäisesti vaan ollaan tultu pakoon. Ollaan siellä pakomatalla nähty yhtä sun toista ja he ei ole päässyt omia traumojaan purkamaan ja siihen sitten vielä tietysti se oman maan kulttuuri, suomen kulttuuri ja niiden välillä kikkailu.”

Haastatteluista selviää nuorten ajautumisen rikolliseen toimintaan olevan monisyinen ja taustalla saattaa vaikuttaa laaja kirjo asioita. Haastattelutuloksissa nousee esille korostetusti kavereiden ja yhteisön painostus, osattomuuden tunne, heikko koulumenestys, yksinhuoltajaperheiden haasteet, heikko sosioekonominen tausta, isättömyys ja isän mallin puuttuminen tai vääristyminen. Myös traumatausta nuorella itsellään tai ylisukupolvisuuden kautta on usein rikollisen toiminnan takana. Muita rikolliseen toimintaan ajautumiseen vaikuttavia tekijöitä haastateltavien mukaan voi olla kokonaan turvallisen aikuisen puuttuminen, äkkirikastumisen halu, somen vaikutus ja empatian puute. Myös neuropsykiatriset haasteet nousevat esille tuloksissa.

“No mä näen että se on monien asioiden summa, että ehkä siis mitkä toistuu itsellä niin on rikkinäiset perheet, huono osaisuus, huono koulumenestys. Ja sitten ehkä ylipäättänsä just se, että jos on vaikea saavuttaa sitä, arvostusta ja kunnioitusta ja onnistumisia meidän yhteiskunnan perinteisiä reittejä pitkin, niin sitten nuoret kyllä löytää ne omat yhteisönsä mistä ne sitten saa sitä.”

“Esimerkiksi sulla ei ole positiivisia yhteisöjä sun elämässä tai sulla on ylisukupolvista huono-osaisuutta, esimerkiksi köyhyyttä tai koulutuksen puutetta. Tavallaan että sä et saa perintönä semmoisia asioita, jotka toimisi suojaavina tekijöinä ja sitten vielä se, että miten ympäristö altistaa, että jos sä asut tietyllä alueella.”

“Että missä oot kasvanut, että mikä on sulle normaalia, päihteidenkäyttäjiä ja rikollisia. Jos sä oot nähnyt sitä sun ympärillä paljon, ehkä itse kokenut jostain, niin tottakai se on sun normaali. Ei se ole normaalia, että saat hyvin käytyä koulua ja harrastat ja näin koska se on joidenkin muiden juttu.”

“Siellä on isättömyyttä. Nepsyhaasteita on. (...) ja sitten se että koulu ei ole pystynyt tarjoamaan sellaista opetusta että ne olisi pystynyt ottamaan sen vastaan.”

“Tietysti kaveripiirin vaikutus aina nuorilla. Tosi harvoin tulee nuorii mitkä on yksinään touhunnut, että kyllä niihin aina linkittyy sitten kaverit.”

“...erityispiirteet näkyy myös että on tosi paljon semmoista impulsiivista käytöstä...”

Yhteenvedon haastatteluiden tuloksista voidaan todeta kuinka tuloksissa ilmenee rikollisuuden torjumisen vaativan kokonaisvaltaisia toimenpiteitä, jotka huomioivat koko nuorisorikollisuuden ilmiön ja sen taustalla vaikuttavat taustatekijät. Merkittäväksi huolenaiheeksi haastatteluissa nousee väkivaltarikosten lisääntyminen, erityisesti tyttöjen osalta sekä ryöstöjen ja väkivaltarikosten uudet muodot, joissa sosiaalinen media saattaa vaikuttaa yllyttävästi. Huolestuttavaksi haastattelujen tuloksissa nähdään myös yhä nuorempien osallistuminen rikolliseen toimintaan.

6.2 Moniammatillisuus

Toinen haastattelumme pääteemoista oli moniammatillisuus. Teemaan luotujen kysymyksiä avulla halusimme selvittää moniammatillisen yhteistyön nykytilannetta sekä haasteita kolmannen sektorin näkökulmasta.

Moniammatillista yhteistyötä pidetään haastatteluvastauksien mukaan merkittävänä keinona nuorten rikoksista irtaantumisessa ja sen avulla voidaan räätälöidä tuki nuorelle sopivaksi. Yhteistyön merkitystä korostetaan haastattelutuloksissa voimakkaasti, koska tuloksien mukaan yhteistyön kautta saavutetaan parempia tuloksia kuin yksittäisten toimijoiden toimesta.

“Niin ei meillä ole mitään muitakaan keinoja, että se on varmasti ainut keino mikä toimii, että me etsitään se sopiva kokoonpano ja räätälöidään tilanteen mukaan.”

“Siis musta se on ihan tosi merkittävää jotenkin. Tunnetaan sossut ja tunnetaan opettajat ja tunnetaan vanhemmat ja sitten ollaan tehty yhteistyötä, vaikka nuorisotalojen kanssa ja jalkautuvien nuorisotyöntekijöiden kanssa, että se on ollut musta mahtavaa huomata se heidän reaktio kun he tajuaa että tietyllä tavalla ihan sama että missä he liikkuu niin me saadaan tietää.”

Haastatteluvastauksissa näkyy kuinka moniammatillinen yhteistyön tärkeys korostuu olennaisena osana omaa työympäristöä. Työparityöskentely on iso osa työskentelyä ja työparin sekä työtiimin tuki ja reflektointi edistää tiedonjakoa sekä ammatillista kehittymistä. Kaikki haastateltavat kokevat järjestön sisällä vallitsevan keskusteleva ja dialoginen kulttuuri, joka näkyy tiiviinä työskentelynä, jossa jokainen tiimin jäsen voi luottaa toisiinsa ja saada tarvittaessa apua. Järjestön sisällä käydään paljon dialogista reflektointia säännöllisissä palavereissa tai arjen keskusteluissa. Reflektoinnin tavoitteena on jakaa kokemuksia ja pohtia yhdessä

mahdollisia haasteita ja mahdollisuuksia. Osa haastateltavista kokee, että reflektointia asiakastapauksista voisi olla enemmänkin. Haastatteluista nousee ilmi, kuinka työympäristössä halutaan myös hyödyntää laajaa osaamista, jonka koettiin lisäävän eri näkökulmia asioihin. Osa haastateltavista toivoo laajempaa ammatillista osaamista järjestön sisälle.

”Tiimityö ja työparityö on meidän koko homman ydin, että pystytään tekemään duunia.”

”Kyllähän yhteistyö on todella helppoa, matalalla kynnyksellä aina voi kysyä ja tietää, että kaikkiin voi luottaa ja kaikki auttaa mahdollisuuksien mukaan.”

”Sitä voisi olla enemmänkin semmoista reflektointii nois keisseissä. Et sit kyl toi arki vie kuitenkin isoo osaa silleen, että sitten onkin kiire ja ei kerkeä rauhoittua.”

”No siis rehellisyyden nimissä musta olisi ihanaa, jos me oltaisiin sisäisesti moniammatillisempia”

”Meillä on kaikilla melkein vähän erilaisii koulutuksii ja työkokemuksia, että meillä on tosi semmoinen värikäs ja laaja kattaus kaikennäköistä eri viitekehystä ja tulokulmaa siihen työhön mitä me tehdään.”

Haastateltavien kuvatessa yhteistyötä eri viranomaisten sekä nuoren elämään kuuluvien muiden toimijoiden kanssa tuloksissa esille nousee hyvin toimiva yhteistyö monien lastensuojeluyksiköiden ja Helsingin poliisin sekä sovittelutoimiston kanssa. Haastatteluissa nousee esiin, että usea haastateltava kokee omaa työtä arvostettavan muiden toimijoiden ja viranomaisten taholta. Haastateltavat kokevat, että heidät työntekijöinä ja järjestönä otetaan vastaan pääsääntöisesti hyvin, mikäli he ovat jo ennestään tuttuja vastapuolelle. Uusien toimijoiden kanssa nähtiin haasteita, joiden koetaan ilmenevän siitä, ettei vastapuoli ole tietoinen järjestöstä tai järjestön työntekijöiden toimenkuvasta. Osa haastateltavista kokee verkostopalaveria olevan liian niukasti, jossa kaikki nuoren elämään kuuluvat toimijat olisivat läsnä. Haasteena koettiin myös, ettei kaikkia nuoren elämään kuuluvia toimijoita saada tavoitettua.

”On semmoinen käsitys, että meitä Aseman Lapsia yleisesti arvostetaan tuolla kentällä ammattilaisina.”

”Me ei pystytä jeesaa näitä nuoria, ellei meillä ole vahvaa verkostoa.”

”Ei se ole myöskään helppoa ollut, että kyllähän sitä pitää meidänkin tehdä itsemme näkyväksi ja ymmärrys siitä, että mikä se meidän rooli on, että me ei olla viemässä kenenkään töitä tai muuta vastaavaa.”

“...sitten on se perusasia vielä, että aikuiset, ylipäättään, ammattilaiset ja vanhemmat puhuu samaa kieltä, että ne ei ole ristiriidassa toisiinsa, että sekin on semmoinen tosi tärkeä viesti nuorelle, että se ei ole niin että toinen sanoo toista ja toinen sanoo toista vaan on se yhteinen ajatus ja yhteinen tavoite siten siinä aikuisilla.”

Haastateltavilta kysyttiin kuinka selkeät ovat roolit ja vastuut eri ammattiryhmien välillä ja haastattelukysymyksen vastauksien perusteella nousee esiin kuinka eri ammattiryhmien roolit ja vastuut vaihtelevat tilannekohtaisesti ja voivat olla häilyviäkin ilman selkeitä sopimuksia tai kommunikaatiota. Usea haastateltava kokee kuinka viranomaisen, esim. poliisin rooli on aina selkeä, koska poliisin toimintaa määrittelee tarkasti laki. Selkeät työnjaot ja tietoisuus työtehtävistä helpottavat yhteistyötä. Haastatteluvastauksissa tuli myös ilmi, että moniammatillinen yhteistyö sujuu parhaiten, kun yhteistyö perustuu pitkäaikaiseen yhteistyösuhteeseen ja vakiintuneisiin toimintatapoihin. Yhteisymmärrys toimintatavoista sekä luottamus moniammatillisessa yhteistyösuhteessa koetaan lisäävän tehokkaampaa työskentelyä. Haasteita moniammatillisessa yhteistyössä kohdataan ajoittain. Lähes kaikki haastateltavat toivat esiin yhteistyössä koettujen haasteiden johtuvan usein siitä, ettei muilla toimijoilla ole tietoisuutta mitä järjestö tekee ja mitä järjestön työntekijöiden toimenkuvaan kuuluu.

”No sekin taas vaihtelee, mutta kyllä sanotaan et viranomaisten kans selkein. Varsinkin näitten kenen kans on tehty pitkään.”

”Nyt on helppo sanoa, että se on monelta osin, suurimmaksi osaksi luontevaa. Se on luottamuksellista, mutta se on vaatinut vuosien työskentelyn. Että ei se tule yhdessä yössä.”

”Välillä joutuu vaatimaan sitä omaa sisäänpääsyä mukaan siihen palveluprosessiin.”

”Huomaa ihan selkeästi että ne ketä tietää meidän työstä ja se on tuttua niin se on heti luontevaa, mutta sitten välillä on kyllä niin et ketä te olette ja mistä tulette ja mitä te tänne tulette tekemään.”

”Ei välttämättä ymmärretä meidän roolia tietyllä tavalla, että se on ehkä semmoinen ettei nähdä sitä, että mikä hyöty tietyllä tavalla meistä on ja sekin on ehkä sitten sitä, että me ei olla pystytty ehkä jollain tavalla sanoittaa sitä.”

Tuloksista nousee esiin haasteita myös kiireen, henkilökunnan vaihtuvuuden sekä ammattilaisten välinpitämättömyyden kannalta, jotka voivat haitata yhteistyön sujuvuutta ja vaikuttavuutta. Haastatteluvastauksien mukaan vaikuttavuus on hyvää, kun kaikki toimijat tekevät

yhteistyötä ja ovat tietoisia toistensa toimista. Haastateltavien mukaan on tärkeää, että myös nuori tietää ammattilaisten keskustelevan keskenään hänen asioistaan.

”Siis musta se on ihan tosi merkittävää jotenkin. Että mä väitän että se aikuisten kiire kyllä usein johtaa aika tuhoisiin lopputulemiin.”

”Niin ehkä varmaan myöskin sellainen tietynlainen kiire (..) paljon on sitä vaihtuvuutta.”

Yhteistyön koettiin osan haastateltavien toimesta olevan myös henkilösidonnaista, mikä voi aiheuttaa haasteita erityisesti silloin, kun avaintekijät vaihtuvat. Haasteita aiheuttaa myös se, että kaikilla osapuolilla ei välttämättä ole riittävä ymmärrystä nuoren tavoitteista ja että kaikki eivät ole tietoisia yhteisistä tavoitteista. Verkostopalaverit ovat tärkeä foorumi yhteistyön edistämiseksi, koska ne mahdollistavat eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen ja yhteisten tavoitteiden asettamisen.

”Onhan se aika henkilösidonnaista myöskin. Kuka siihen yhteistyöhön lähtee ja kenen kanssa niin kun natsaa.”

”Kyllähän semmoinen sosiaalikasvatusalan kova vaihtuvuus henkilöstössä tietyllä tapaa saattaa haitata. silloin kun se on rakenteissa niin se ei haittaa, mutta silloin kun se on henkilösidonaisuuden armoilla niin niin kyllä se rasittaa sitä omalla tapaa.”

Osa haastateltavista kokee tietosuojan aiheuttavan pirstaleisuutta moniammatilliseen yhteistyöhön. Osa viranomaisista ei ole tietoisia siitä, mitä nuoren elämästä saa kertoa, vaikka asioiden luovuttamiseen olisikin nuoren lupa. Osa haastateltavista koki, että kommunikaation ja luottamuksen rakentamista vaikeuttaa pelko siitä, että sanotaan liikaa tai väärin. Salassapitolakien tulkitseminen ja sosiaalityön erilaiset käytännöt voivat aiheuttaa epäselvyyttä tiedon jakamisessa ja yhteistyössä. Osa haastateltavista taas kokee nykyisen tiedonkulun olevan riittävää.

”Salassapitosäännöt, jotka on mun mielestä niin hulluja sitten kun ajattelee, että meillä on se nuori keskiössä.”

”Tietosuoja-asia myös, että jotenkin pelätään sitä että sanotaan liikaa tai jotenkin sanotaan väriä asioita jotenkin.”

”Mun mielestä tiedonkulku toimii aika hyvin.”

”...että meitä aikuisia kyllä on paljon, mutta me aikuiset ei puhuta keskenään, koska on vaitiolovelvollisuutta.”

Haastatteluvastauksissa nousee esille palveluiden saatavuuden haasteet. Vastauksissa ilmenee kuinka monet palvelut toimivat arkisin virka-aikaan 8-16, jolloin viikonloppuihin, loma-aikoihin, pyhiin sekä ilta- ja yöaikaan jää tyhjää tilaa, jolloin palveluiden saatavuuden merkittävyys olisi kaikkein suurimmillaan. Vastauksissa näkyy järjestöjen rooli on merkittävänä täyttämässä palveluiden saatavuutta myös virka-ajan ulkopuolella. Myös hankkeiden ja järjestöjen moninaisuus sekä erilaiset toimintatavat voivat aiheuttaa haasteita yhteistyön harmonisoinnissa ja koordinoinnissa.

“Paljon erilaista tukea tarvitsisivat, jota eivät saa.”

“Että se ei vaan rajoitu siihen virka-aikaan vaan, että ois oikeasti palveluita missä nämä nuoret voisi tulla silloin kello kuudentoista jälkeen johonkin ja se ei voi olla vaan nuorisotalo, koska siellä se osaaminen ei välttämättä ole ihan sillä tasolla, että jos siellä puhutaan nyt tällaisista nuorista.”

“..ettei mekään ehkä sitten osata ohjata, sitten kun meillä on joku nuori ja sitten olisi joku toinen järjestö tai palvelu ketä osaisi auttaa meitä siinä, mutta me ei tiedetä siitä toisesta mitään.”

Yhteenvedona haastattelutuloksista voidaan todeta, että moniammatillinen yhteistyö on tärkeä väline nuorten rikoskierteen katkaisussa tai ennaltaehkäisyssä. Moniammatillisen yhteistyön toteutus vaatii selkeää työnjakoa, ammatillista osaamista sekä hyvää tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Haastattelutuloksien pohjalta voidaan todeta, ettei nuorten palvelut ole riittävän kattavia.

6.3 Moniammatillisen tuen merkitys nuorten rikollisuudesta irtaantumisessa

Nuorten rikoksista irtaantumiseen teemaan loimme kysymyksiä, joiden avulla halusimme saada tietoa järjestön sekä haastateltavien oman työn roolin sekä moniammatillisuuden merkityksestä nuorisorikollisuuden ehkäisyssä ja rikoskierteen katkaisemisessa, mutta myös minikälaiset kokemukset voivat auttaa nuorten rikollisen toiminnan vähentämisessä tai rikoskierteen katkaisussa.

Haastatteluvastauksissa tulee ilmi, kuinka rikoksilla oireilevien nuorten tarpeiksi tulla kuuluksi, tulla nähdyksi sekä tulla ymmärretyksi. Rikoksilla oireilevat nuoret kokevat usein turvallisen ja läsnä olevan aikuisen puutetta elämässään. Osan haastateltavien mukaan on myös tärkeää, ettei aikuiset oleta mitä nuori tarvitsee, vaan kuuntelevat aidosti nuoren omia toiveita ja tarpeita. Haastatteluissa nousee esille, kuinka nuoret tarvitsevat aitoa välittämistä ja kokemuksen siitä, ettei heitä hylätä. Pysyvyys ja yhteiskunnan normeja mukailevat roolimallit ovat tärkeitä nuorten elämässä. Haastattelutuloksien mukaan nuoret kaipaavat positiivisten

asioiden vahvistamista ja uskoa tulevaisuuteen sekä omiin vahvuuksiinsa. On tärkeää, ettei nuorille aseteta liiallisia paineita tai liian suuria tavoitteita.

“Niillä on aina tarvetta aikuisille loppujen lopuksi, aika aikuisen nälkäistä kansaa ovat ja jotenkin sille hyväksynnälle ja arvostukselle ja nähdäksi tulemiselle.”

“Uskoa tulevaisuuteen ja niihin omiin vahvuuksiin. Positiivisten asioiden vahvistaminen ja sitten tietysti se vanhasta opitusta pois pääseminen ja sitten se tyhjiön täyttäminen.”

“Elämäntilanteen ja elämän tukeminen kokonaisvaltaisesti.”

Haastateltavien asema näkyy haastatteluvastauksien perusteella olevan nuorten elämässä monipuolinen ja tärkeä. Haastattelujen vastaukset osoittavat, kuinka haastellut voivat olla interventioina vaikeissa tilanteissa, toimia sillanrakentajina eri toimijoiden välillä sekä osa haastateltavista toimii myös kokemusasiantuntijoina. Haastatteluiden kokemusasiantuntijat voivat toimia haastatteluvastauksien perusteella roolimalleina omalla muutosprosessillaan, sillä nuori ei välttämättä tunne muita, jotka ovat tehneet vastaavanlaisen muutoksen. Kaikki haastateltavat edustavat monelle nuorelle luotettavaa aikuista, joka tarjoaa tukea ja on läsnä nuoren elämässä. Haastateltavat toimivat myös peilinä nuoren käytökselle ja opastavat mikä toiminta on hyväksyttävää ja mikä ei. Haastateltavat ovat tarvittaessa nuoren tukena viranomaisasioita hoitaessa ja lisäksi haastateltavat voivat toimia nuoren äänenä, jos nuori ei itse siihen pysty tai häntä ei kuunnella. Haastatteluvastauksien mukaan haastateltavien rooli nuoren elämässä saattaa olla myös ensimmäinen mieshenkilö, joka toimii yhteiskunnan normien mukaisesti. Haastateltavat kokevat olevansa helposti lähestyttäviä ja kokevat olevansa aikuisia, joille nuoret voivat puhua ilman pelkoa tuomituksesta.

“Pyritään ja kyetään tunnistamaan että mitä se nuori täyttää sillä epätoivottulla toiminnalla? Mitä tarpeita se täyttää ja sitten meidän tehtävä on parhaamme mukaan on sitten löytää jotain parempia täyttötapoja niille.”

“Meidän rooli on nimenomaan se, että OK, että jos rikostelu ei nyt lopu ihan kokonaan, niin ainakin se nuori ja se perhe saattaisi saada semmoisia palveluita tai semmoista apua mitä ne ei aikaisemmin ole saanut. Ja sitten mikä usein korostuu on että nuoret saisi lisää turvallisia aikuisia elämään ja ehkä enemmän semmoisia hyviä kokemuksia aikuisista.”

“Että sehän siinä varmaan se meidänkin yks tärkein tehtävä on sitten siinä, että me pystytään sitten rinnalla.”

“No mä näen että mä oon vähän semmoinen turvallinen sillanrakentaja.”

“Mä ehkä näen ja koen että (...) roolimalli niille nuorille ja näytän niille sillä omalla muutoksella ja irtautumisella, että muutos on mahdollinen.”

“Ensimmäinen mieshenkilö myöskin ketä on sitten semmoinen niin sanotusti hänen opitusta poikkeava mies.”

“Luotettava aikuinen, että kelle on voinut sitten oikeasti puhua ne kaikki.”

Haastatteluvastauksien mukaan haasteita rikollisia toimia tekevän nuorten kanssa tehtävään työhön lisää nuorten välinpitämättömyys rikolliseen toimintaan liittyen, nuorella ei saata olla omaa motivaatiota tai halua muuttua, vaan nuorella voi olla halu jatkaa rikollista elämää. Haastatteluissa nousee esille, kuinka nuoret saattavat saapua työntekijän luokse pakotettuna, joka hidastaa suhteen luomista ja luottamuksen syntymistä. Nuorilla saattaa myös olla jo valmiiksi negatiivinen käsitys viranomaisista ja muista vastaavista työntekijöistä aikaisempien kokemusten kautta. Haastatteluissa tulee ilmi, kuinka myös työntekijöiden tiheä vaihtuvuus voi johtaa siihen, että nuoret eivät uskalla luottaa tai luoda suhdetta, peläten hylkäämistä. Nuorilla voi olla kielteisiä kokemuksia viranomaisista ja aikuisista, mikä vaikuttaa heidän suhtautumiseensa avun vastaanottamiseen.

“...meille tulee nuori, jolla ei ole motivaatiota yhtään mihinkään, että siellä siinä pisteessä me lähdetään rakentamaan sitä. Se on pienin askelin, välillä vähän isommin askelin. Mutta että ei ne käytännössä ole motivoitunut yhtään mihinkään kun ne meille tulee. Että luodaan suhde ja sitä kautta lähdetään sitten miettimään, että mikä voisi olla semmoista eteenpäin vievää.”

“Noi on koko elämänsä oppinut lukee ihmisiä, kun niitä on palloteltu paikasta toiseen, että jos susta tulee pienikin semmoinen fiba että et ole sitä mitä sanot, niin kyllä ne se huomaa ja sitten ne aika usein testaa ja testailee pitkään, että kauan toi tuossa pysyy. Kyllä tää vaatii semmoista tietynlaista asennetta.”

Onnistumisen kokemus on haastateltavien mukaan myös yksi keskeinen tekijä, joka voi rohkaista nuorta hyväksytyyn toimintaan rikollisen toiminnan sijasta. Oman jutun löytäminen, kuten harrastus, voi tarjota positiivisen suunnan ja oman identiteetin vahvistumisen. Onnistumisen kokemukset ja saavutettavat tavoitteet auttavat nuorta näkemään konkreettisia tuloksia omasta toiminnastaan. Oman toiminnan reflektointi ja tunne siitä, että on osa yhteiskuntaa ja sen hyväksyty jäsen, sekä kriisien oikea-aikainen purku ovat keskeisiä tekijöitä haastattelutuloksien mukaan rikoskierteen katkaisemisessa. Aito kohtaaminen ja suora, rehellinen puhe edistävät haastateltavien mielestä luottamuksen ja ymmärryksen syntymistä. Haastateltavat tuovat esiin, että yksittäisen nuoren kohtaaminen ei välttämättä riitä, jos koko kaverialueen toiminta on rikollista, jolloin tarvitaan koko ryhmän kohtaamista. Sovittelun kaltaiset

menetelmät, joissa nuori oppii ymmärtämään tekojensa seurauksia, ovat myös osan haastatteluvien mukaan tärkeitä.

*“Niiden omien tekojen kohtaaminen. Silleen, että esimerkiksi tällaiset sovitte-
telun tyylliset tavat lähestyä missä sä oikeasti vähän ymmärrät, että kun nuoret
on aika huonoja näistä syy seuraussuhteiden havaitsemisessa, että sitten
kun heitä siinä tuetaan niin kyllä mä näen että siinä on vaikutusta.”*

*“... että he saisi kokemuksen siitä, että elämässä on muita asioita missä voi on-
nistua ja löytäisi jotain tekemistä, jossa olisi positiivisia semmoista yhteen-
kuuluvuuden tunnetta ja että löytäisi sen oman juttunsa.”*

“Kokemukset siitä, että on osa yhteiskuntaa ja hyväksyttävä jäsen.”

*“Rehellistä suoraa puhetta sille nuorelle, että mihin suuntaan tää hänen elä-
mänsä on menossa, mutta sitten myös samalla semmoista aitoa niin kun käden
ojennusta, että sulla on myös tää vaihtoehto.”*

Haastateltavat kertovat kuinka nuorten tukemiseen ja rikoskierteen katkaisemiseen on käytössä muutamia erilaisia menetelmiä ja toimintamalleja, joista interventiot nousevat eniten käytettynä toimintamallina. Interventioiden avulla pyritään puuttumaan tilanteisiin varhaisessa vaiheessa. Haastattelutuloksissa korostuu dialogisuus, ratkaisukeskeisyys ja systeemisyy. Myös voimavarakeskeinen kohtaaminen ja positiivinen pedagogiikka keskittyvät haastateltavien mukaan nuoren vahvuuksien ja mahdollisuuksien tunnistamiseen ja tukemiseen. Haastatteluissa mainittiin myös restoratiivisuuden hyödyntäminen.

*“Kynnyksetön kiireetön kohtaaminen, joka perustuu semmoiseen voimavara-
keskeisyyteen ja positiiviseen pedagogiikkaan. Ja sitten se dialogisuus ja sys-
teemisyy taustateorioina kuitenkin aika vahvasti siellä.”*

*“Niin meillä on tällaisia näkökulmia kuin dialogisuus, voimavara- ja ratkaisu-
keskeisyys, reflektiivisyys, narratiivisuus ja sitten se desistanssi tietenkin
siellä.”*

*“Toiminnallisuus on kova sana, että siinä ollaan jonkun yhteisen tekemisen ää-
rellä.”*

Moniammatillisen yhteistyön vaikuttavuus nuoren elämässä ja rikoskierteen katkaisemisessa tai rikollisen käyttäytymisen vähentämisessä nähdään haastatteluvastauksissa positiivisessa valossa, joka lisää turvallisten aikuisten määrää nuorten elämässä. Moniammatillisen yhteistyön tiivistäminen on kuitenkin osan haastateltavien mielestä tarpeen, jotta eri toimijat olisivat paremmin tietoisia toistensa toimista ja tietoa voitaisiin jakaa nuoren tarpeet edellä.

“Meillä on hirveän selviä ratkaisuja moniin asioihin, mutta sitten että kuunnellaanko me oikeasti sitä nuorta, että mitä se nuori haluaa vai kerrotaanko me sille nuorelle, että mitä sä haluat?”

”...olla mukana myös päättämässä omista asioista, että tultaisiin vähän vastaan, ettei kaikki vaan kerro heille, että miten tää on mennyt tai miten tän pitää mennä, vaan se että antaa jollain tavalla myös vähän vastuuta niistä virheistä huolimatta.”

Yhteenvetona haastattelun tuloksista voidaan nähdä kuinka nuorilla on tarve tulla kohdatuiksi ja turvallisen aikuisen puute näkyy monen nuoren elämässä. Haastateltavien mukaan on myös tärkeää, että aikuiset eivät oleta nuoren tarpeita, vaan kuuntelevat ja huomioivat nuoren omat toiveet ja tarpeet. Pysyvyys ja yhteiskunnan normeja mukailevat roolimallit ovat tärkeitä nuorten elämässä, samoin kuin positiivisten asioiden vahvistaminen.

6.4 Tulevaisuuden näkymät nuorisoriikollisuuden ja moniammatillisen yhteistyön kannalta

Tähän teemaan luotujen kysymyksien avulla halusimme kysyä kolmannen sektorin työntekijöiltä, miten he kokevat moniammatillisuuden sekä nuorisoriikollisuuden muuttuvan tulevaisuudessa. Kysymykset olivat teemahaastattelussa saman teeman alla, mutta tuloksissa erittelemme ne selkeyden vuoksi.

6.4.1 Nuorisoriikollisuus

Haastatteluvastauksissa käy ilmi, kuinka nuorten rikollisuuden tulevaisuuden kehityksessä ja muutoksessa näkyy kuinka nuorten rikollisuuden kehitykseen, ja muutoksiin tulevaisuudessa vaikuttavat useat tekijät. Haastateltavat korostavat erityisesti varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn merkitystä, painottaen, että moniin ongelmiin ja haasteisiin tulisi pystyä puuttua jo varhaiskasvatuksen aikana. Haastatteluiden tuloksissa näkyy myös ylisukupolvisuuden haasteet.

”Ehdottomasti toi lapsiperheköyhyys on sellainen, että varmasti yksi juurisyytosi moneen.”

”...että jos siellä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa pystyttäisiin tukemaan näitä nuoria paremmin, niin meillä ei olisi niin paljoa näitä nuoria, että toki sen tiedän että aina tulee olemaan. Aina tulee olemaan jonkun verran nuoria, joita meidän peruspalvelut ei pysty auttamaan. Mutta että kyllä se kerta toisensa kohdalla keisseissä näkee miten jotenkin olisi pitänyt kyetä aiemmin tarjoamaan tukea.”

”Silta sille tuelle kantaa sitten läpi nuoruusajan, eikä välttämättä olisi niin rikkonaista mitä se nyt tällä hetkellä on.”

”Sinne ennaltaehkäisevään työhön pitäisi pystyä panostamaan huomattavasti enemmän.”

Haastatteluvastauksista käy myös ilmi, että nykyaikaiset ilmiöt, kuten ryöstelyt ja roadman-kulttuuri vaikuttavat nuorten rikollisuuteen. Myös sosiaalinen media näkyy negatiivisessa valossa nuorten tekemien rikoksien yllyttäjänä. On kuitenkin tärkeää huomata, että erilaisia ilmiöitä nuorten keskuudessa on ollut nähtävissä aina, ja ne vaihtelevat ajan mukaan.

”Kyllähän meillä on aina ollut ilmiöitä.”

”Kai mä pelkään sillä tavalla, että sen pienen joukon väkivalta ja ne rikokset alkaa raaistumaan. (...) Aletaan käyttää enemmän ampuma-aseita ja ylipäättään aseita.”

Haastatteluissa näkyy, että rikoksilla oireilevat nuoret kaipaavat nyt ja tulevaisuudessa paljon tukea lähes jokaisella elämän osa-alueella. Haastatteluvastauksissa rikoksilla oireilevien nuorten elämässä perheen tuki korostuu merkittävästi ja usealla nuorella on tarve saada perheeltään enemmän tukea. Myös lapsiperheköyhyyden rooli korostuu haastattelujen mukaan rikoksilla oireilevien nuorten keskuudessa ja hallituksen lapsiperheisiin kohdistuvien leikkauksen pelätään lisäävän kielteistä vaikuttavuutta nuorten tilanteeseen. Haastattelutuloksissa näkyy, kuinka nuori tarvitsee tukea koko elämänsä ajan alkaen usein jo varhaisesta lapsuudesta.

”Ne kaipaa aikuisia jotka ei poistu sieltä vierestä, vaikka aina ei menisikään suunnitelmien mukaisesti asiat”

”Ne kaipaa loputonta ymmärrystä, ei tietenkään loputonta hyväksymistä heidän teoille, mutta ihmisinä ne kaipaa sitä että me ei käännytä omia nuoriamme vastaan.”

”...hallitusten kaavailemat leikkaukset, niin ne kuitenkin jollain tasolla heijastuu sitten aina lapsiin ja nuoriin, että on sosiaaliturvan heikentämistä ja mitä kaikkea siellä onkaan, niin se näkyy kyllä sitten parin vuoden päästä.”

Haastatteluvastauksista ilmenee kuinka nykyisen auttamisjärjestelmän avulla rikollisesta käyttäytymisestä irtaantuminen näyttää haasteiselta, vaikkakin mahdolliselta, mutta keskiössä on kuitenkin nuoren oma halu ja motivaatio irtaantua rikollisesta käyttäytymisestä. Haastattelutuloksien mukaan ilman nuoren omaa sitoutumista ja motivaatiota irtaantuminen rikollisuudesta on haastavaa.

”Kyllähän se aina lähtee paljon myös siitä omasta halusta.”

”...eihän se nuorten ja lasten pahoinvointi olisi tätä tasoa jos kaikki hommat toimisi.”

”...aika hyvin me pystytään varsinkin pääkaupunkiseudulla vastaamaan siihen tarpeeseen

”Jos on valmis oikeasti tekee ja ottaa vastaan niin ihan hyvin pystyy.”

”Se riippuu hirveästi niistä henkilöitä ketkä sen nuoren kanssa, sen kohdalle osuu työskentelemään.”

Haastatteluvastauksissa näkyi myös kuinka nuoren ympäristö ja verkosto vaikuttavat merkittävästi nuoren irtaantumiseen rikollisesta käyttäytymisestä. Jos nuori jää samaan verkostoon, jossa on aiemmin tehnyt rikoksia, voi irtautuminen osan haastateltavien mukaan olla haastavaa. Toisaalta haastatteluvastauksissa havaittiin myös, kuinka nuoret ovat kertoneet omalle kaveripiirilleen mistä apua voisi saada rikoksista irtaantumiseen, kun ovat sitä itsekin saaneet.

”...sä haluat muuttua, mut jos sä menet takaisin siihen kaveriporukkaan niin niin onko se mahdollista.”

Yhteenvedon voidaan haastattelutuloksien pohjalta todeta, että nuorten rikollisuuden torjunnassa tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka huomioi nuorten yksilölliset tarpeet ja elämäntilanteet. Nuorta autettaessa on myös huomioitava kaveripiirin vaikutus nuoren tilanteeseen. Varhainen tuki, ennaltaehkäisy ja nuoren oma motivaatio ovat avainasemassa rikollisuudesta irtautumisessa.

6.4.2 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillisen yhteistyön kehittymisen nähdään haastateltavien mukaan olevan välttämätöntä organisaation sisällä, että ulkopuolella. Moniammatillisen yhteistyö on välttämätöntä haastatteluvastauksien perusteella nuorten rikoksista irtaantumisen tukemisessa, sillä yksittäisillä järjestöillä ei välttämättä ole kaikkia tarvittavia resursseja tai osaamista ratkaista kaikkia nuorten tarpeita.

”Ehkä siis moniammatillinen yhteistyö, me koetaan, että se on hyvää ja sitä tehdään paljon. Mutta kyllä rajoja on ainakin mun mielestä vielä rikottavana. Ja se että tuota ei voi sanoa että työ on tehty.”

”Kyllä tehokkuutta, läpinäkyvyyttä, viestintää, kaikkeen voi kyllä pykälän veran laittaa niin sanotusti bensaa vielä lisää, että voi kyllä varmasti kehittääkin monellakin tasolla.”

”Vielä on rajoja rikottavana.”

Organisaation maineen ja tunnettavuuden lisääntyminen nähdään haastatteluvastauksissa positiivisena asiana, sillä se helpottaa moniammatillista yhteistyötä. Parempi tunnettavuus voi houkutella uusia yhteistyötahoja ja vahvistaa olemassa olevia yhteistyösuhteita. Organisaation sisällä osan haastateltavien mukaan kannustetaan myös tiimimestarikoulutukseen, jonka tavoitteena on vahvistaa tehokasta yhteistyötä parantamalla esimerkiksi tiimityöskentelytahoja.

”Me aika vahvasti kannustetaan tuohon tiimimestarikoulutukseen. Mikä on siis että oppisi sitä yhdessä tekemistä ja systeemisen työn tekemistä.”

”... sitten jos mieltii meidän mainetta ja tunnettavuutta, niin sekin tavallaan lisääntyy koko ajan, se helpottaa taas järjestö ulkopuolella sitä tekemistä.”

”Meillä isoin osa opiskelee koko ajan myös jotain, että sekin et opiskellaan tosi paljon eri juttuja, niin sitten se on taas semmoinen yhteinen rikkaus, että sitten sieltä tulee aina sitä uutta päivitettyä tietoa ja oivalluksia.”

”Maailma muuttuu ja semmoinen ajatus on, että meidänkin pitää koko ajan olla siinä muutoksessa mukana. Se mikä toimii tänään niin ei todennäköisesti toimi ensi vuonna.”

Haastatteluissa korostetaan verkostojen tarvetta, koska yhtä yleispätevää mallia ei ole olemassa kaikille nuorille. Erialaisten verkostojen kautta haastateltavien mukaan voidaan tarjota yksilöllisempää ja kohdennetumpaa tukea. Viranomaisten ja järjestön työntekijöiden tiiviimpi yhteistyö korostetaan tärkeänä kehityskulkuna, jonka saavuttamiseen tarvitaan tiiviimpää tiedonvaihtoa eri toimijoiden välillä.

”Me etsitään aina uusia verkostoja sen nuoren tilanteen mukaan.”

”Viranomaiset ei olekaan enää niin erillään esimerkiksi järjestötyöntekijästä, että me oikeasti mahdutaan saman pöydän ääreen niin hyvin.”

”Mä sanon, että tässä ollaan menty eteenpäin, siis monen yhteistyötahon kanssa siihen yhteiseen ajatteluun.”

”...auttaisi siihen ettei nuori pääsisi tippumaan nivelvaiheissa pois, vaan verkostotyö olisi laajempaa, rajoja rikkovampaa ja tehokasta.”

Moniammatillista yhteistyötä nuorten rikoksista irtaantumisen ennaltaehkäisemiseksi voitaisiin haastateltavien mukaan tehostaa useilla eri tavoilla. Haastateltavat toivovat kuinka järjestöllä olisi keskinäinen tieto toisistaan ja työskentelytavoistaan. Osan haastateltavien mielestä koordinointi on avainasemassa, jotta eri toimijoiden välinen yhteistyö sujuisi kitkattomasti ja prosessit pysyvät kaikille selkeinä. Haastatteluissa nousee esiin nykyisen auttamisjärjestelmän puutteita ja haasteita. Moninaiset hankkeet ja järjestöt toimivat rinnakkain, mikä saattaa haastateltavien mukaan johtaa päällekkäisyyksiin ja resurssien hajautumiseen. Lisäksi epävarmuus hankkeiden jatkuvuudesta ja vaihtelevat rahoitukset luovat epävarmuutta haastateltavissa.

”Koen että paljon hyvää duunia tehdään, mutta sitä tehdään hankekohtaisesti ja hyvin silleen vaihtelevin rahoituksiin, niin se on aika hazardia.”

”Jos selkeyttäisi että miten säädetään lakiin esimerkiksi tiedonvaihdoista ja sallassapidosta.”

”Kyllä uskon, että me aletaan tekemään varmaan paljon enemmän myös yhteistyötä ja sitten myös järjestöjen välisiä yhteistyöhankkeita.”

”...kokonaishallinta ja kokonaistieto että ketä tekee mitäkin tällä alalla. Tai jotenkin siis silleen, että siitä osattaisi myöskin me keskenään miettiä, että hei, täällä olisi tällöinen nuori, että olisiko tää itse asiassa parempi teille.”

Nuorten tarpeisiin tulisi haastateltavien mukaan pystyä reagoimaan nopeammin, kattavammat päihdehoitopalvelut, sekä ymmärryksen ja tukipalveluiden tarjoaminen maahanmuuttajaperheiden traumojen käsittelyyn ovat myös esillä haastatteluvastauksissa. Tärkeänä pidetään haastatteluvastauksissa myös sellaisten palveluiden kehittämistä, jotka eivät pääty nuoren täyttäessä 18 vuotta sekä palveluiden, joiden toiminta-aika ulottuu virka-ajan ulkopuolelle painottuen viikonloppuihin sekä iltoihin.

”Liian jäykästi määritelty työskentelyajat”

”Meillä on puutteellinen tää meidän palvelujärjestelmä, että se just kun kello 16.00 portit sulkeutuu ja ovet menee kiinni.”

”Pystytään myös nopeammalla aikataululla reagoimaan nuorten muutoshaluihin ja motivaatioihin.”

Luokkakokoihin, resursseihin sekä lastensuojeluun toivotaan haastatteluvastauksien mukaan tulevaisuudessa muutoksia. Nykyiset luokkakoot koetaan haastatteluvastauksissa liian suuriksi ja resurssien vähäinen määrä sekä kohtalaisen suuri vaihtuvuus vaikuttavat negatiivisesti palveluiden saatavuuteen ja laadukkuuteen. Resursseja ei tulisi myöskään haastateltavien mukaan vähentää tai lopettaa neuvoloista tai varhaiskasvatuksesta. Lastensuojelun nykyinen tuki koetaan usein haastateltavien mukaan riittämättömäksi johtuen nykyisestä lastensuojelusta.

”Varmaan lastensuojelulakia päivittämällä pääsisi kanssa vähän eteenpäin.”

”Koulussa vaihtuu aikuiset, lastensuojelupuolella vaihtuu aikuiset, niin se lasten elämähän on ihan yhtä vaihtumista.”

”Mä ainakin näen, että sitä parannettavaa on, koska se että kyllähän se tiedostetaan, että joka paikassa on ihan hirveän resurssipula ja työntekijöitä ei ole, se on niin kouluissa, lastensuojelussa ja jotenkin joka paikasta puuttuu työntekijöitä.”

Haastatteluvastauksien perusteella Aseman Lapset ry seuraa ja arvioi oman työnsä sekä moniammatillisen yhteistyön tuloksia ja vaikuttavuutta esimerkiksi raportoinnilla. Järjestön hankkeet ovat haastateltavien mukaan usein rahoituksen alaisia ja rahoituksen saamisen ehtona on usein hankkeesta raportointi. Raportointi antaa mahdollisuuden seurata ja arvioida oman työn sekä moniammatillisen yhteistyön vaikuttavuutta. Yhteistyön vaikuttavuutta arvioidaan haastatteluvastauksien mukaan myös hankekohtaisesti, ja näkyvyyden parantamiseksi on haastateltavilla halu tehdä työtä erottuvammaksi myös yhteistyökumppaneille. Yksittäisten nuorten tapauksia seurataan haastatteluvastauksien mukaan yhteistyön jatkuessa, mutta kirjallista tietoa tästä saadaan vähän ja usein yhteyden katketessa nuoreen ei saada tietoa, mitä nuoren elämässä on saattanut tapahtua sen jälkeen. Haastatteluvastauksista tulee ilmi, kuinka järjestön sisällä tiimit kuitenkin refleктоivat jatkuvasti ja näin arvioivat prosessien toteutumista ja vaikuttavuutta.

”Tehdään sitä reflektointia siitä tilanteesta.”

”...se olisi kyllä siistiä jos sitäkin vielä enemmän jotenkin pystyttäisiin tekemään näkyväksi sitä hyötyä mitä se moniammatillinen työ tuottaa.”

”Ollaan myös kysytty palautteita ihan kyselyillekin, että silloin kun me halutaan tietää että mitä mieltä muut ammattilaiset on siitä meidän työn vaikutuksesta meidän yhteisten asiakkaiden tilanteisiin.”

Yhteenvetona haastatteluista kävi ilmi, että moniammatillisen yhteistyön tehostamiseksi tarvitaan useita erilaisia toimenpiteitä. Haastattelujen perusteella korostettiin erityisesti

tarvetta parantaa tiedonvaihtoa ja koordinoitua eri toimijoiden välillä. Lisäksi nopeampi reagointi nuorten tarpeisiin, kattavammat palvelut ja joustavammat toiminta-ajat nousivat esiin keskeisinä tekijöinä, joihin haastattelujen pohjalta olisi tulossa muutosta tulevaisuudessa.

7 Johtopäätökset

Tässä luvussa käsitellään vastauksia opinnäytetyömme tutkimuskysymykseen peilaten vastauksia opinnäytetyömme teoreettiseen viitekehykseen. Tutkimuskysymyksemme oli: Kuinka Aseman Lapset ry:n työntekijät kokevat nykyisen moniammatillisen yhteistyön tilanteen, haasteet ja tulevaisuuden näkymät rikoskierteestä irtaantumisen edistämiseksi pääkaupunkiseudulla?

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää moniammatillisen yhteistyön nykytilaa, koettuja haasteita sekä tulevaisuuden näkymiä. Tämän kautta pyrimme saamaan vastauksia siihen, miten nuorten rikoskierteen katkaisemista voitaisiin tukea entistä paremmin moniammatillisesta aspektista. Olemme jakaneet johtopäätökset kahteen osioon selkeyden ja johdonmukaisuuden vuoksi. Ensimmäisessä osiossa käsittelemme johtopäätöksiä nuorisoriikollisuudesta ja toisessa osiossa käsittelemme johtopäätöksiä moniammatillisuuden aspektista. Opinnäytetyöhön saaman aineiston pohjalta koemme, että haastatteluihin osallistuneilla oli riittävästi kokemusta nuorten kanssa tehdystä työstä moniammatillisesta näkökulmasta. Tämän perusteella pystymme pitämään haastateltavien vastauksia riittävän luotettavina ja vastauksien edustavan selkeästi haastateltavan omaa kokemusta.

7.1 Nuorisoriikollisuus

Tulosten perusteella voidaan todeta, että pääkaupunkiseudun nuorten rikollisuuden tilanne on monitahoinen ja haasteellinen. Tuloksissa tuotiin esille, kuinka nuorten tekemien rikosten määrä on kasvussa ja rikollinen toiminta on levinnyt yhä nuorempiin ikäluokkiin. Keskusrikospoliisin tilastojen mukaan alaikäisten väkivaltarikollisuus väheni 2010-luvun alussa, mutta vuoden 2015 jälkeen erityisesti alle 15-vuotiaiden rikosepäilyt ovat nousseet merkittävästi. (Sutela 2024, 49.) Tuloksissa koettiin tyttöjen tekemien rikosten lisääntyneen ja nuorisoriikollisuuden katsottiin liittyvän usein päihteisiin.

Tulosten perusteella nuorten rikolliseen toimintaan ajautumisen taustalla on usein monimutkainen yhdistelmä erilaisia tekijöitä. Sutela (2024, 16-25.) tuo esille kuinka nuorisoriikollisuuden riskitekijät ovat moninaiset ja kietoutuvat yhteen yksilön ominaisuuksien, perheen tilanteen, koulunkäynnin, kaveripiirin ja asuinympäristön kanssa. Keskeisiä riskitekijöitä ovat nuoren perheen sosioekonominen huono-osaisuus, kuten työttömyys, pienituloisuus ja heikko koulutus, sekä perheen sisäiset ongelmat, kuten vanhempien mielenterveysongelmat ja päih-teidenkäyttö. Nuorten rikollisuuteen vaikuttavat myös yksilölliset tekijät, kuten

käytösongelmat, psykiatriset häiriöt, päihderiippuvuus, hyperaktiivisuus ja kognitiiviset vaikeudet. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 97-206.) Myös kulttuuriset tekijät ovat mainittuna tuloksissa. Kulttuurisissa tekijöissä on kuitenkin eroteltava mikä johtuu sopeutumisesta uuteen maahan, mikä kulttuurillisista ristiriidoista ja mikä perheen sosioekonomisesta asemasta. (van der Gaag 2019).

Tuloksissa nousee esille kuinka sosiaalisen median on havaittu vahvasti vaikuttavan nuorten asenteisiin ja käyttäytymiseen. Rikollisuuden muodot ovat muuttuneet näkyvämmiksi sosiaalisen median myötä ja rikokset ovat saaneet uudenlaista muotoa yllyttämisen, nöyryyttämisen ja kunnian puolustamisen kautta. Opinnäytetyön tuloksissa katsotaan kostojen olevan hyvin yleinen syy väkivaltarikoksiin nuorten keskuudessa. Sosiaalisen median ja internetin rooli rikollisuuden alustana on kasvanut, ja se voi vaikuttaa rikollisen käyttäytymisen oppimiseen ja normalisoitumiseen. Rikollisuus voi olla myös sekä syrjäytymisen syy että seuraus. (Haapasalo 2017, 54). Sutela (2024, 22) tuo myös esille huolensa nuorten tekemien rikosten kuvaamisesta ja niiden jakamisesta sosiaalisessa mediassa. Kuvaamisen motiivina on katsottu olevan rikoksen tekijän statuksen nostatus näkyvyyden myötä sekä uhrin nöyryyttäminen.

Aikuisilta nuoret tarvitsevat tuloksien perusteella kuulluksi ja nähdyksi tulemistä. Nuorten rikoskierteen katkaisemisessa tulosten perusteella keskeisiä asioita ovat positiiviset kokemukset ja onnistumiset, joita nuoren on mahdollista saada harrastuksen tai mukaan kuulumisen myötä. Nieminen ja Turkka (2023, 206) tuovat esille, että esimerkiksi harrastus voi olla merkittävä tekijä rikoskierteen katkaisussa, koska harrastuksen avulla nuori pystyy luomaan positiivisia kokemuksia mielekkään tekemisen kautta luoden uusia yhteisöjä ja näköalaa rikoksetomaan tulevaisuuteen. Meillä jokaisella on myös luontainen tarve tuntea kuuluvansa joukkoon. Tunne siitä, että on osana ryhmää, toimii myös voimavarana. (YTHS 2024). Myös opinnäytetyön tuloksista nousi esiin kuinka tärkeää nuorella on olla kokemus, että hän on osa yhteiskuntaa ja sen hyväksytty jäsen. Mikäli nuori kokee itsensä merkitykselliseksi esimerkiksi harrastusyhteisössä, on sitoutuminen muutokseen luonnollisempaa. (Törrö, Nieminen & Turkka 2023, 208).

Ylisukupolviset haasteet nousivat tuloksissa esille yhtenä tekijänä nuorisirikollisuuden aiheuttajana. Tuloksissa näkyi kuinka ylisukupolvisen huono-osaisuuden nähtiin vaikuttavan nuorten elämään ja käyttäytymiseen. Lapsiperheissä koettu köyhyys ja siihen liittyvät haasteet, kuten taloudellinen epävakaus ja resurssien puute, voivat altistaa nuoret monenlaisille riskeille, mukaan lukien rikolliselle käyttäytymiselle. Tuloksissa koettiin kuinka perheen tuki on keskeinen tekijä nuorten hyvinvoinnissa ja käyttäytymisen muotoutumisessa. Elonheimon (2010, 23-24) mukaan rikollisuutta edustaa eri ongelmat erikseen esiintyvinä tai kasautuessaan, joita ovat juuri perheen taustatekijät, esimerkiksi vanhempien ero, yksinhuoltajuus, asuinpaikkojen muutokset, haasteet vanhemmuudessa tai suhteessa lapsen ja vanhemman välillä, perheen konfliktit sekä epäsuotuisat kasvatustavat tai välinpitämättömyys lasta kohtaan.

Tuloksissa oli nähtävissä, kuinka lapsiperheisiin kohdistuvien leikkauksien ja sosiaaliturvan heikentämisen uskotaan lisäävän entisestään perheiden haavoittuvuutta. Hallitus on tuomassa lyhyellä aikavälillä esityksiä sosiaaliturvan leikkauksista, jotka vaikuttaisivat erityisesti lapsiperheiden talouteen negatiivisesti. Hallitus on tuomassa lyhyellä aikavälillä esityksiä sosiaaliturvan leikkauksista, jotka vaikuttaisivat erityisesti lapsiperheiden talouteen negatiivisesti. Hallituksen esityksiä on valmisteltu lyhyellä aikataululla ja on koettu, ettei yhteisvaikutuksia ole arvioitu riittävästi. Tämä heikentää merkittävästi etenkin pienituloisten lapsiperheiden taloudellista tilannetta ja kasvattaa lapsiperheköyhyyttä. YK:n lapsen oikeuksien komitea on Suomea koskevissa päätelmissä suositellut, että Suomen tulisi välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkaamista. Komitea on myös suositellut Suomen edistävän politiikkaansa, jolla pyritään varmistamaan riittävä elintaso lapsille. (Iivonen & Pollari 2023.) Lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset ja sosiaaliturvan heikentäminen lisäävät entisestään perheiden haavoittuvuutta. Näiden leikkausten pelätään pahentavan nuorten tilannetta entisestään ja lisäävän heidän alttiuttaan joutua rikollisuuden kierteeseen.

Tuloksissa nousee esille, kuinka rikoksilla oireilevat nuoret kaipaavat kokonaisvaltaista ja yksilöllistä tukea, joka lähtee nuoren ja nuoren perheen tarpeista. Erilaisissa interventioissa ja toimintamalleissa on riskinä, että perheen tilanne jää taka-alalle pelkästään nuoren haasteita tarkastellessa. Moniammatillisen lähestymistavan on oltava kokonaisvaltaista ja perhettä osallistavaa, jotta pystyttäisiin saavuttamaan parhaat mahdolliset tulokset nuoren ja nuoren perheen tukemisessa rikoskierteen katkaisussa. (Sambou & Karjalehto 2019, 31.)

Opinnäytetyömme tuloksissa nousi esille myös nuoren koko kaveripiirin kohtaaminen. Sutelan (2024, 47) mukaan nuorisotyön ammattilaiset ovat tunnustaneet, että nuorten ystäväpiirien vaikutusta heidän mahdollisesti tekemiinsä rikoksiin ei ole otettu tarpeeksi huomioon. Mikäli ystäväpiiriin ei pystytä vaikuttamaan positiivisesti, on rikollisen käyttäytymisen jatkuminen todennäköistä. Suomalaisessa yhteiskunnassa on vain harvoin tunnustettu ystäväpiirien tärkeä rooli tässä yhteydessä. Usein sosiaalityön interventiot keskittyvät yksilöön, jättäen huomiotta nuoren ystäväpiirin.

7.2 Moniammatillisuus

Opinnäytetyön tuloksien perusteella voidaan päätellä moniammatillisen yhteistyön olevan keskeinen osa Aseman Lapset ry:n omaa työyhteisöä ja haastateltavien kokemukset osoittavat pari- ja tiimityöskentelyn olevan vahvoja tekijöitä omassa työympäristössään, joka edistää tiedonjakoa ja ammatillista kehittymistä. Lisäksi dialoginen kulttuuri ja säännöllinen reflektointi nähdään tärkeinä välineinä haasteiden käsittelyssä ja mahdollisuuksien tunnistamisessa. Tuloksien pohjalta voidaan todeta, että järjestön työntekijöillä on yhteinen ymmärrys työtehtävistä sekä tavoitteista.

Vaikka järjestön sisäinen moniammatillinen yhteistyö koettiin suurimmaksi osaksi vahvaksi, aineistosta käy ilmi myös osan haastateltavien toivomia kehityskohteita. Esimerkiksi kiireisen arjen keskellä olisi tarvetta lisätä reflektiota ja keskustelua. Reflektoinnin avulla jokainen työryhmän jäsen saa Hyvärisen (2020) mukaan mahdollisuuden miettiä omaa toimintaansa sekä tunnetilojansa ja ryhmässä keskustelu antaa jokaiselle osallistujalle mahdollisuuden kertoa oma näkemyksensä rakentavasti, joka taas lisää työyhteisön luottamusta ja yhteishenkeä. Hyvärinen (2020) on todennut, kuinka asiakastilanteiden läpikäyntiä ryhmässä voi helpottaa yksinkertaisilla kysymyksillä, esimerkiksi mitä opimme ja saavutimme koitun lopputuloksen. Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen järjestön sisällä, että ulkopuolisten toimijoiden kanssa vaatii myös oman asiantuntijuuden tunnistamista, oma ammatti-identiteetin epäselvyys voi vaikuttaa moniammatilliseen yhteistyöhön negatiivisesti. (Isoherranen 2012.) Lisäksi tuloksista kävi ilmi, että osan haastateltavien mielestä moniammatillisuus voisi olla vahvempaa järjestön sisällä.

Tuloksien perusteella moniammatillisen yhteistyö eri viranomaisten ja muiden nuoren elämään kuuluvien toimijoiden kanssa on pääosin hyvin toimivaa, erityisesti osan lastensuojeluyksiköiden ja Helsingin poliisin kanssa. Tuloksista käy ilmi, että haastateltavat kokevat oman työnsä arvostetuksi muiden toimijoiden ja viranomaisten taholta, erityisesti silloin kun he ovat jo tuttuja vastapuolelle. Tuloksien pohjalta voidaankin todeta yhteistyöverkostoja syntyneen laajasti ja niitä pyritään laajentamaan entisestään, vaikka uusien verkostojen luominen ei aina ole helppoa ja uusien verkostosuhteiden eteen joudutaan tekemään aktiivisesti töitä, jotta luottamuksellinen suhde syntyisi. Uusien verkostosuhteiden haasteeksi saattaa muodostua aineiston mukaan se, ettei vastapuoli ole välttämättä ennalta tietoinen järjestöstä tai järjestön työntekijöiden toimenkuvasta. Moniammatillinen kokonaisuus on parhaimmillaan toinen toistaan täydentäviä osia, joissa kaikki ammattilaiset tietävät, kehen olla yhteydessä, mikäli täydentävää osaamista tarvitaan. Verkostoituminen voi myös pahimmillaan olla epäietoisuutta vastuista, työn sysäämistä muille sekä jatkuvia verkostokokouksia. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.) Tämän vuoksi koordinointi verkostotyöskentelyssä olisi tärkeää, jotta yhteinen näkemys ja tasapuolisuus verkostoissa säilyisi.

Tuloksista nousi esille kuinka moniammatillisen yhteistyön hyödyn lisäämiseksi verkostopalaverien määrä ei ole riittävä, niin että kaikki nuoren elämään kuuluvat toimijat olisivat palaverissa läsnä. Wegelius (2022, 75) on todennut, ettei yksi taho useinkaan voi ratkaista nuorten tai nuorten perheiden haastavia elämäntilanteita yksin, vaan laadukkaan tuen toteutumisessa tarvitaan yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Usein myös nuoren auttamisen laatua heikentää, jos näkökulma nuoren tavoitteista muodostuu vain harvan ammattikunnan näkemyksiin. (Isoherranen 2005, 29).

Tuloksista kävi ilmi myös, ettei kaikkia nuoren elämään kuuluvia toimijoita saada tavoitettua riittävän hyvin. Verkostopalaverien riittämätön määrä voi aiheuttaa myös epäselviä tai

häilyviä vastuujakoja, joissa kaikilla nuoren elämään kuuluvilla toimijoilla ei ole yhteistä käsitystä vastuista, rooleista tai nuoren tavoitteista. Yhteistyön sujuvuuden kannalta on tärkeää, että roolit ja vastuut ovat selkeästi määriteltyjä ja ymmärrettyjä kaikkien osapuolten kesken. Nuoren auttamisen laatuun heikentävästi vaikuttaa, jos toimijan oma osaaminen tai ymmärrys omasta vastuusta on puutteellinen. (Isoherranen 2005, 30.) Hyvässä moniammatillisessa kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa tietoa rakennetaan yhdessä. Luottamus on moniammatillisen yhteistyön avainasemassa, sillä se mahdollistaa tiedon koettelemisen ilman, että kenenkään ammatti-identiteettiä uhattaisiin. Vastavuoroinen kohtaaminen perustuu dialogisuuteen, jossa pyritään luomaan uutta sen sijaan, että jouduttaisiin jonkinlaiseen kilpailuasetelmaan tai vastakkainasetteluun oman näkökantansa puolustukseksi. (Mönkkönen, Kekoni, & Pehkonen 2019, 37.)

Tutkimuksessa ilmeni tietosuoja-asioiden aiheuttavan haasteita moniammatillisessa yhteistyössä. Tietosuojaan liittyy aineiston perusteella epävarmuutta vaitiolo- ja salassapitovelvollisuuden sekä siihen liittyvän lainsäädännön erilaisten tulkintojen vuoksi. Moniammatillisen yhteistyön laadukkuutta haittaa tiedon puutteellinen jakaminen eri toimijoiden välillä. Tutkimuksen perusteella on myös koettu viranomaisten taholta pelkoa siitä, että kommunikaatiossa sanotaan liikaa tai väärin, joka saattaa hidastaa tiedonkulun avoimuutta ja yhteistyön tehokkuutta. Erityisesti huolta haastateltavissa herättää viranomaisten tietämättömyys siitä, mitä nuoren elämästä saa kertoa, oli asianomainen antanut siihen luvan tai ei. Toisaalta tutkimuksessa ilmenee myös pienemmän prosentuaalisen osuuden mukaan tiedonkulun olevan riittävä. On kuitenkin mahdollista, että tämä osuus on tottunut toimimaan nykyisten käytäntöjen ja säännösten puitteissa, eivätkä ole kohdanneet merkittäviä haasteita tiedonkulussa ja yhteistyössä.

Opinnäytetyön tulosten perusteella näkemykset moniammatillisuudesta ja nuorisorikollisuuden muutoksesta tulevaisuudessa korostuu varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn merkitys. Jo varhaislapsuudessa esille tulevien haasteiden ennaltaehkäisy on aineiston mukaan tehokkain tapa puuttua nuorten rikollisuuteen, jonka vuoksi korostuu varhaiskasvatuksen sekä koulun tuki havainnoida, tunnistaa sekä tukea lasta tämän haasteissa. Elonheimo (2010) toteaa, kuinka varhainen puuttuminen on myös kustannustehokasta mutta ennen kaikkea mitä aikaisemmassa vaiheessa puuttumisen interventiot alkavat, niin sitä vaikuttavampia ne ovat. Haasteeksi tutkimustuloksien mukaan muodostui varhaiskasvatuksen sekä koulujen resurssien puuttuminen, vaihtuvuus sekä vähäisyys aiheuttaa haasteita antaa lapsille ja nuorille oikea-aikaista ja laadukasta tukea. Resurssien puuttuminen, vähäisyys sekä vaihtuvuus koetaan haasteeksi tuloksien mukaan myös muissa nuoren elämässä olevissa toimijoissa, esimerkiksi lastensuojelussa. Nykyiset resurssit eivät myöskään haastattelutuloksien mukaan riitä tarjoamaan nuorille heidän tarvitsemaansa tukea tai turvaamaan palveluita, joita nuoret tarvitsevat hyvinvointinsa tukemisessa. Myös vaihtuvuus ja epävarmuus resurssien saatavuudessa vaikuttavat tuloksien mukaan haitallisesti palveluiden jatkuvuuteen.

Aineistosta nousee kuinka nuorten tarpeisiin tulisi myös reagoida nopeammin, jotta apu olisi oikea-aikaista ja mahdollisimman tehokasta. Lisäksi palveluiden saanti ei saa rajoittua vain virka-ajan sisäpuolelle, vaan palveluiden saatavuus on erityisen tärkeää viikonloppuisin, lomaaikoina sekä iltaisin. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 1 luvun 4 §:ssä määritellään palveluiden saatavuudesta ja saavuttavuudesta niin, että hyvinvointialueiden on suunniteltava sekä toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden saatavuuden edellytyksenä on palveluiden riittävä tarjonta, jotta väestöllä olisi mahdollisuus hakeutua palveluihin niitä tarvitessaan. Palveluiden jatkuvuus taas ymmärretään usein asiakkaan ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen välisen hoito- tai asiakassuhteen jatkuvuutena. Osa palveluiden saatavuutta on palvelujen saavutettavuus, tarpeenmukaisia palveluita tulee olla tarjolla asiakkaille oikea-aikaisesti. (THL 2023b.)

8 Pohdinta

Opinnäytetyöhön vastasi 13 työntekijää Aseman Lapset ry:stä, joka oli opinnäytetyön luotettavuuden kannalta toivottu määrä. Ryhmähaastatteluihin osallistuvat henkilöt jakoivat omia kokemuksiaan teemahaastattelukysymyksen pohjalta. Ryhmähaastatteluihin varattu aika oli yhtä haastattelua lukuun ottamatta riittävä, mutta tämä yksi haastattelukin saatiin suoritettua loppuun varaamalla toinen haastattelu-aika. Toiveemme ryhmähaastattelujen toteutumisesta niin, että yhteen haastatteluun osallistuisi saman ammattiryhmän jäseniä ei toteutunut, koska moni ryhmä osallistui haastatteluun yhdessä oman tiiminsä kanssa. Osa haastateltavista oli myös ainoa oman ammattiryhmänsä edustajista. Haastattelut toteutuivat ryhmässä kahta haastattelua lukuun ottamatta, jotka suoritettiin yksilöhaastatteluina. Koimme, että haastateltavilla oli riittävästi kokemusta ja näkökulmia nuorten kanssa tehtävästä sekä moniammatillisesta työstä, jotta haastattelutulokset pysyivät luotettavina.

Tutkimuksesta opimme, kuinka nuorten rikollisuuden taustalla on monisyinen yhdistelmä eri tekijöitä, kuten perheen rikkinäisyys, huono-osaisuus, koulumenestyksen puute, turvallisten aikuissuhteiden puute ja sosiaalisen median vaikutus. Lisäksi sosioekonominen huono-osaisuus, perheen sisäiset ongelmat, yksilölliset tekijät ja kulttuuritausta voivat vaikuttaa nuorten rikolliseen toimintaan.

Tärkeiksi havainnoiksi koimme, että varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy ovat avainasemassa nuorten rikollisuuden ehkäisyssä. Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tulisi pystyä havaitsemaan ajoissa mahdolliset riskitekijät sekä tarjota lapsen ja nuoren tarvitsema oikea-aikainen tuki, jotta he eivät putoaisi järjestelmän ulkopuolelle. Lisäksi nuorten elämässä on tarvetta pysyville ja luotettaville aikuissuhteille.

Huomasimme kuinka nuorten tarvitsemien palveluiden tulisi olla joustavampia ja mukautuvampia, joka tarkoittaa, että palvelut olisivat saavutettavissa myös virka-ajan ulkopuolella, esim. iltaisin, viikonloppuisin ja loma-aikoina. Moniammatillinen yhteistyö organisaatioiden sisällä, että niiden ulkopuolella on tärkeää, jotta nuorten tarpeisiin voidaan vastata kokonaisvaltaisesti. Tiedonkulun lisääminen ja selkeyttäminen auttaisivat varmistamaan, että nuoret saavat tarvitsemansa tuen ilman prosessin keskeytymistä. Lisäksi on tärkeää, että nuoret ovat keskiössä kaikessa toiminnassa.

8.1 Opinnäytetyön hyödyllisyys, kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Kolmannen sektorien toimijoiden kuten Aseman Lapset ry:n rooli nuorisoriikollisuuden ehkäisyssä ja katkaisussa on tutkimustuloksen perusteella merkittävä. Heidän ammattitaitonsa ja monipuoliset hankkeensa tarjoavat nuorille tärkeää tukea ja vaihtoehtoja rikolliselle polulle. Sovittelutoiminta, jossa Aseman Lapset ry on mukana, on esimerkki siitä, miten konflikteja voidaan ratkaista rakentavasti ja miten nuoret voivat oppia ottamaan vastuuta teoistaan ja löytämään sovinnollisia ratkaisuja. Aseman Lapset ry:n kaltaiset kolmannen sektorin toimijat ovat ainoa laatuisessa asemassa, sillä he voivat toimia ulkopuolisina ja puolueettomina luottamuksen rakentajina nuorten ja eri toimijoiden välillä. Heidän roolinsa sillanrakentajina on arvokas, sillä he voivat toimia linkkinä nuorten ja viranomaisten, kuten sosiaaliryöntekijöiden, koulujen ja poliisin välillä. Kolmannen sektorin toimijat tarjoavat nuorelle tilaisuuden tulla kuulluksi ja nähdyksi ilman pelkoa leimautumisesta tai tuomitsemisesta. Kolmannen sektorin toimijat ovat usein nuorille helpommin lähestyttävissä, koska toimijat eivät ole viranomaisia. Nuorten viranomaisvastaisuus ja negatiivinen asenne sosiaalityötä kohtaan toimivat usein esteenä nuoren yhteistyölle viranomaisten kanssa.

Aseman Lapset ry:n toiminta tarjoaa arvokkaan mallin siitä, miten lähestyä nuorten rikollisuutta moniammatillisesti. Heidän työnsä korostaa aikuisten pysyvyyden, saatavuuden ja sitoutumisen merkitystä nuorten elämässä. Aseman Lapset ry:n kaltaisten järjestöjen toiminta osoittaa, että kun ammattilaiset ovat siellä missä nuoret ovat ja tuntevat heidän kaveripiirinsä ja elämäntilanteensa, voidaan tehokkaammin ja oikea-aikaisemmin puuttua nuorten tekemään rikollisuuteen. On myös olennaista varata riittävästi resursseja vapaa-ajan aktiviteetteihin, jotta voimme tarjota nuorille laadukasta ajanvietettä ja mahdollistaa heille hyvien sosiaalisten suhteiden luomisen sekä positiivisten kokemusten luomisen.

Opinnäytetyömme tulokset ja niiden pohjalta tehty pohdinta osoittaa ja vahvistaa, että nuorten rikollisuuden ehkäisy ja rikoskierteen katkaisu vaativat moniammatillista ja ennaltaehkäisevää lähestymistapaa. On tärkeää, että kaikki nuoren elämään vaikuttavat tahot työskentelevät yhdessä nuoren parhaaksi, ja että nuori itse on mukana prosessin keskiössä. Tämä edellyttää avointa vuoropuhelua, yhteistyötä ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin sekä nuoren että häntä tukevien tahojen kesken. Tiedonvaihtoon ammattilaisten välillä on kehitettävä

tehokkaita menetelmiä tiedonkulun parantamiseksi, jotta voidaan varmistaa, että kaikki osapuolet ovat tietoisia nuoren tilanteesta, tarpeista sekä tavoitteista, mikä mahdollistaa yhteisen ja koordinoitun tuen tarjoamisen.

Jatkotutkimuksissa olisi myös hyödyllistä syventyä tarkemmin siihen, miten moniammatillista yhteistyötä voidaan edelleen kehittää, kun tavoitteena olisi varmistaa, että kaikilla osapuolilla on selkeä käsitys toistensa rooleista ja vastuista. Lisäksi olisi tärkeää pyrkiä selkeyttämään järjestökenttää, jotta järjestöjen keskinäinen sekä viranomaisten välinen vuorovaikutus olisi selkeää. Tämä edellyttäisi parempaa ymmärrystä siitä, mikä on kunkin järjestön erityisosaamisaluetta.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Koko tutkimusprosessin ajan noudatimme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) laatimaa ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa” ohjeistusta. Opinnäytetyötä tehdessämme olimme rehellisiä ja tarkkoja jokaisessa opinnäytetyön vaiheessa. Teimme opinnäytetyötä huolellisesti tahattomien virheiden välttämiseksi ja seuralsimme tarkasti opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä opinnäytetyöprosessin aikana, jotta nämä ammatti- ja tutkimuseettiset periaatteet täyttyisivät. Opinnäytetyön luotettavuutta korostaaksemme asetuiimme tutkijan ja haastattelijan rooleihin, joista käsin tarkastelimme aineistoa. Emme antaneet ennako-oletusten tai tietojen vaikuttaa opinnäytetyömme analysointiin tai tuloksiin. Yksi luotettavuuden kriteereistä on tutkijan oma rehellisyys, jota arvioitiin koko tutkimusprosessin ajan pohtien omia valintoja ja ratkaisuja. (Vilkkä 2015, 196-197). Valitsimme huolellisesti opinnäytetyöhön sopivan tutkimusmenetelmän sekä opinnäytetyön tutkimuskysymys ohjasi jatkuvasti opinnäytetyötä luotettavuuden lisäämiseksi.

Tieteellisen käytännön loukkauksien ja vilppien eri muotojen syntymisen estämiseksi toimimme huolellisesti opinnäytetyötä tehdessä. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan kunnioitimme muiden tutkijoiden töitä ja saavutuksia, jonka vuoksi kiinnitimme erityistä tarkkuutta oikeaan viittaamistekniikkaan viitatessamme lähteisiin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2017.)

Jotta tutkimuseettiset periaatteet toteutuisivat, olimme opinnäytetyön aloittamista hankkineet opinnäytetyöhön tarvittavat luvat sekä sopineet keskinäisistä vastuista sekä aineiston tallentamisesta asianmukaisesti. Opinnäytetyön tekijöinä olemme vastuussa, että tutkimukseen valitut haastateltavat ovat saaneet kaiken tarpeellisen informaation opinnäytetyön tarkoituksesta ja sisällöstä. Jotta tämä toteutui, niin pyysimme haastateltavilta kirjalliset suostumukset teemahaastatteluihin erillisellä suostumuslomakkeella, jossa oli liitteenä koko haastattelurunko kysymyksineen. Liitteenä oli myös saatekirje, jossa informoimme haastateltavia tutkimuksen tarkoituksesta, osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja yleisestä suostumuksesta.

Tällä tavoin kunnioitimme ja varmistimme haastatteluun osallistuvien itsemääräämisoikeuden toteutuksen.

Opinnäytetyön tekijöinä olemme vastuussa opinnäytetyöhön valittujen ja osallistuneiden haastateltavien identiteettisuojausta sekä tietojen luottamuksellisuudesta. Tutkimusaineiston käsittelyssä, tallennuksessa, säilyttämisessä ja tutkimustulosten julkaisemisessa noudatimme yksityisyyttä, tietosuojan periaatteita ja vaitiolovelvollisuutta. (Kuula 2011, 231-232, 237-238.) Opinnäytetyön tutkimusaineiston säilytys oli huolellista ja suojattua. Opinnäytetyön valmistuttua hävitimme huolellisesti ja asianmukaisesti tutkimusaineiston. Valmiissa opinnäytetyössä huomioimme, ettei haastateltavat ole tunnistettavissa, jonka vuoksi pohdimme myös suoria aineisto-otteita erityisellä tarkkuudella.

Opinnäytetyössä varmistimme, että kirjoitusasu on huoliteltua ja haastateltavia kunnioittavaa. Haastattelutilanteessa toimimme haastateltavia kohtaan arvostavasti. Haastattelutilanteessa otimme huomioon, että haastattelun voi keskeyttää koska tahansa, jos haastateltava niin haluaa sekä annoimme haastateltaville mahdollisuuden vastata vain haluamiinsa kysymyksiin haluamallaan laajuudella. Haastattelutilanteessa huomioimme myös henkisen rasituksen ja mahdolliset tunnekokemukset varautumalla tarvittaessa niiden läpikäymiseen tai niistä johtuvaan mahdolliseen haastattelun keskeyttämisen mahdollisuuteen.

Lähteet

- Ahlstedt, E. & Taipale, S. 2023. Lasten ja nuorten rikokset: Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. Teoksessa Turkka, H. & Saarholm, J. (toim.) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Aseman Lapset ry. 2024a. Aseman Lapset. Viitattu 19.2.2024 <https://asemanlapset.fi/ase-man-lapset/>
- Aseman Lapset ry. 2024b. Toimintamuotomme. Viitattu 28.2.2024 <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/>
- Aseman Lapset ry. 2024c. Löytävä nuorisotyö & Walkers-bussi. Viitattu 28.2.2024 <https://ase-manlapset.fi/toimintamuotomme/loytava-nuorisotyö/>
- Aseman Lapset ry. 2024d. Sawian-hanke. Viitattu 28.2.2024 <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/sawian-hanke/>
- Aseman Lapset ry. 2024e. Ripa-toiminta. Viitattu 28.2.2024 <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/rikostyo/ripa-hanke/>
- Aseman Lapset ry. 2024f. Pasila-toiminta. Viitattu 28.2.2024 <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/rikostyo/pasila-toiminta/>
- Criminology 2024. Understanding Criminology Theories. Viitattu 13.5.2024. <https://www.criminology.com/understanding-criminology-theories/>
- Danielsson, P. 2022. Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Keskusrikospoliisi. Tiedusteluosasto. Viitattu 19.2.2024. <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa?t=1646715994222>
- Eerola, H. 2024. Traumaperäinen stressihäiriö. Viitattu 13.5.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00526>
- Elonheimo, H. 2010. Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu. Väitöskirja. Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Turun yliopisto. Viitattu 22.2.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-4242-8>
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Haapasalo, J. 2017. Kriminaalipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heiskanen, L. 2024. Nuorten ryöstörikosten piirteet - Poliisin tietoon tullut ryöstörikollisuus vuosina 2015-2023. Keskusrikospoliisi. Tiedusteluosasto. Viitattu 19.2.2024. https://poliisi.fi/documents/25235045/59586767/raportti_nuorten_ry%C3%B6st%C3%B6rikollisuus_julkisen.pdf/0690c6c1-0aeb-a4f8-0c65-a2e2dbfcaa93?t=1707379915528
- Hirschovits-Gerz, T., Sihvo, S., Karjalainen, J & Nurmela, A. 2019. Kokemusasiantuntijuus Suomessa. Viitattu 14.5.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138436/URN_ISBN_978-952-343-354-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Honkatukia, P. & Kivivuori, J. 2006. Nuorisoriikollisuus: Määrä, syyt ja kontrolli. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.

Hyvärinen, K. 2020. Miten ohjataan refleктоimaan harjoitteen tai toiminnan jälkeen? Teoksessa Piekkari, J. & Puuronen, K. (toim.) Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. <https://sites.google.com/metropolia.fi/peili/nuorten-ohjaus/ohjaajan-opas/reflektion-merkitys-ja-keinoja-ohjaajan-n%C3%A4k%C3%B6kulmasta>

Iivonen, E. & Pollari, K. 2023. Sosiaaliturvan leikkauksilla on pitkäkestoiset vaikutukset lapsiin. Viitattu 15.4.2023. <https://www.mll.fi/blogi/sosiaaliturvan-leikkauksilla-on-pitkakestoiset-vaikutukset-lapsiin/>

Irti rikoksista ry. 2024a. Meidän tarina. Viitattu 19.2.2024. <https://irti-rikoksista-ry5.webnode.fi/yhteydenotto/>

Irti rikoksista ry. 2024b. Toiminta ja tapahtumat. Viitattu 19.2.2024 <https://irti-rikoksista-ry5.webnode.fi/tarinamme/>

Isoherranen, K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö: Välineitä koulutukseen ja yhteistyön kehittämiseen. Helsinki: WSOY.

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus - moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 18. Helsinki: Unigrafia. Viitattu 5.4.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7664-0>

Kauppinen, J. 2021. Nuorisoriikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuonna vakavin väkivaltariikollisuus lisääntyi poliisi: ”toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena”. Rikosuhripäivystys. Viitattu 6.3.2024. <https://www.riku.fi/nuorisoriikollisuus-on-vahentynyt-pitkaan-mutta-viime-vuonna-vakavin-vakivaltariikollisuus-lisaantyi-poliisi-toistaiseksi-suhtautuisin-edellisvuoden-piikkiin-poikkeusolojen-seurauks/>

KEIJO - kokemusasiatuntijuus edistämässä itsenäisyyttä ja osallisuutta 2024. Viitattu 22.2.2024. <https://keijo0.webnode.fi/>

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Danielsson, P., Näsi, M. & Suonpää, K. 2018. Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Korhonen, L. 2021. Traumaattiset kokemukset ja traumaperäiset häiriöt. Viitattu 13.5.2024 <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00031>

Korpilahti, U., Malja, M., Jääskeläinen, P. & Murdoch T. 2023. Väkivallaton lapsuus - toimintapidesuunnitelma. Väliarviointi 2020 - alkuvuosi 2023. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:17. Viitattu 19.2.2024 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164848/STM_2023_17_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Laki nuorista rikoksentekeijöistä 262/1940.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.

Lastensuojelulaki 417/2007.

Leppäkoski, T., Koivuluoma, M., Perälä, S. & Paavilainen, E. 2017. Moniammatillisen yhteistyön muutokset ja kehittämistarpeet lasten ja nuorten auttamisessa. Yhteiskuntapolitiikka 2/2017. Viitattu 10.3.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135170/YP1702_Leppakoskiym.pdf?sequence=1

Muncie, J. 2014. Youth & Crime. 4th edition. Los Angeles: SAGE Publications.

Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. 2019. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: Gaudeamus.

Nuorisolaki 1285/2016.

Perusopetusasetus 852/1998.

Perusopetuslaki 628/1998.

Piispa M., Sambou, S. & Lind, H. 2023. Ohjelmatyö ja moniammatillinen tuki rikosten ehkäisyssä. Rikosten ennaltaehkäisyhankkeen 2020-2022 loppuraportti. Oikeusministeriö. Viitattu 11.3.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164998/OM_2023_19_ML.pdf;jsessionid=867FF987C8F3173823B93F455BF8219A?sequence=1

Poliisi 2024. Nuori rikoksentekeijä. Viitattu 16.3.2024. <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>

Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. 2023. Ihmisen psykologinen kehitys. 10. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Rikksentorjuntaneuvosto 2024. Teorioita rikollisuuden syistä. Viitattu 23.2.2024. <https://rikksentorjunta.fi/teorioita-rikollisuuden-syista>

Ruusuvuori, J & Nikander, P. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Teoksessa Hyvärinen, M. (toim.) Tampere: Vastapaino.

Sambou, S. & Karjalehto, L. 2019. Toimintamalli rikoksilla oireileville nuorille. Oikeusministeriön julkaisuja 2019:44. Viitattu 25.4.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161863/OM_2019_44.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sambou, S. & Lind, H. 2022. Moniammatillisuus ja riittävät resurssit tarpeen nuorten rikosten uusimisen ehkäisyssä. Viitattu 23.2.2024. <https://rikksentorjunta.fi/-/haaste-2-22-rikksentorjunta-palsta>

Sambou, S., Turkka, K. & Yliruka, L. 2023. Lasten ja nuorten rikokset: Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. Teoksessa Turkka, H. & Saarholm, J. (toim.) Jyväskylä: PS-kustannus.

Sambou, S. & Piispa, M. k. 2019. Toimintamalli rikoksilla oireileville nuorille: Kehittämistyöryhmän ehdotus. Oikeusministeriö. Viitattu 22.3.2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161653/OMSO_2019_26_Rikok-silla_oireilevien_nuorten_Toimintamallin_kehittaminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seikkula, J. & Arnkil, T. 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Tammi.

Silta-Valmennusyhdistys 2024. Toimintamuodot. Viitattu 22.2.2024. <https://www.siltavalmen-nus.fi/toiminta-osio/toimintamuodot>

Sutela, M. 2024. Nuorisorikollisuus: Taktinen teema-analyysi - määritelmät, tilannekuva ja toimintamallit. Viitattu 24.4.2024. <https://poliisi.fi/docu-ments/25235045/31329635/32433045-Nuorisorikollisuus-teema-analyysi-web.pdf/2c2c3b8a-9487-22a0-cb89-6a9c466869b0/32433045-Nuorisorikollisuus-teema-analyysi-web.pdf?t=1712736269753>

THL 2023. Palvelujen saatavuus ja jatkuvuus. Viitattu 17.4.2024. <https://thl.fi/aiheet/sote-palvelujen-johtaminen/kehittyva-palvelujarjestelma/palvelujen-saatavuus-ja-jatkuvuus>

THL 2024. Systeminen toimintamalli lastensuojelussa. Viitattu 11.3.2024. <https://thl.fi/ai-heet/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeminen-toimintamalli-lastensuoje-lussa>

Tilastokeskus 2022. Alle 15-vuotiaiden tekemien pahoinpitelyjen määrä kasvoi 23,4 % vuonna 2021. Viitattu 20.2.2024. <https://www.stat.fi/julkaisu/cktoctw681oge0b53d5seq1nz>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Turkka, H. 2023. Lasten ja nuorten rikokset - Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkai-suun. Teoksessa Turkka, H. & Saarholm, J. (toim.) Jyväskylä: PS-kustannus.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 20.2.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä. Viitattu 11.3.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvi-oinnin_ohje_2020.pdf

Törrö, M., Nieminen, P. & Turkka, H. 2023. Lasten ja nuorten rikokset - Opas ennaltaeh-käisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. Teoksessa Turkka, H. & Saarholm, J. (toim.) Jyväskylä: PS-kustannus.

van der Gaag, R. S. 2019. The Crime-Immigration Nexus: Cultural Alignment and Structural In-fluences in Self-Reported Serious Youth Delinquent Offending Among Migrant and Native Youth. Journal of Contemporary Criminal Justice. <https://doi-org.nelli.lau-rea.fi/10.1177/1043986219881827>

van Duin, L. 2021. Criminal History and Adverse Childhood Experiences in Relation to Reci-divism and Social Functioning in Multi-problem Young Adults. Criminal Justice and Behavior. <https://doi-org.nelli.laurea.fi/10.1177/0093854820975455>

Vasso 2024. Systeminen toimintamalli. Viitattu 11.3.2024. <https://vasso.fi/systeminen-toimintamalli/>

Vilkas, A. 2019. MINUIKSI ITSENI KANSSA™ -teoria- ja sisältökäsikirjan GLM-osiota mukaillen. Viitattu 22.2.2024. https://www.goodlivesmodel.com/GLM_finnish.pdf

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wegelius, M. 2022. Kohti monitoimijaista lastensuojelua hyvinvointialueilla. Viitattu 28.4.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145628/TYO%CC%882022_052_Kohti%20monitoimijaista%20lastensuojelua%20hyvinvointialueilla_s_Korjattu%20260123.pdf?sequence=7&isAllowed=y

YTHS 2024. Sosiaaliset suhteet. Viitattu 30.4.2024. <https://www.yths.fi/terveystieto/mielen-terveys/sosiaaliset-suhteet/?cn-reloaded=1>

Kuviot

Kuvio 1: Nuorten ikä-rikoskäyrä ryöstörikosepäilyjen osalta vuosilta 2015 ja 2023 (Heiskanen 2024, 8).	10
Kuvio 2: Pahoinpitelyihin syylliseksi epäiltyt nuoret vuosina 2011-2022. (Tilastokeskus 2022).	111
Kuvio 3: Alaikäisten väkivaltarikokset kuntaryhmän mukaan vuosina 2015-2021 (% vuosittaisesta alaikäisten rikosepäilyjen määrästä) (Danielsson 2022, 9.)	12
Kuvio 4: Esimerkki sisällönanalysista	124

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa	600
Liite 2: Teemahaastattelurunko	611
Liite 3: Saatekirje opinnäytetyön haastatteluun osallistumisesta	633
Liite 4: Suostumus tutkimukseen osallistumisesta	644

Liite 1: Tutkimuslupa

Liitteet:	Haastattelurunko.		
Päätöksentekijä täyttää Laureassa	Tutkimuslupa myönnetään		Tutkimuslupaa ei myönnetä
	Perusteet		
Päätöksentekijä nimi ja päivämäärä	 CHRISTIAN WENTZEL TOIMINNANJOHTAJA ASEMAN LAPSET RY Helsinki 21.2.2023		

Tutkimusluvan myöntämisen ja tietojen/aineiston luovuttamisen ehtona on se, että tutkimuksen/selvityksen tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen/selvityksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja/aineistoa luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen/selvityksen tekemiseksi sekä turvaamaan tarkastelemiensa henkilöiden intimitietin ja anonyymiteetin. Tutkimuksen/selvityksen toteuttamisen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Jos tutkimuksessa syntyy henkilötietoja koskeva rekisteri, tulee liitteenä olla myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojaseloste. Tarvittaessa hakemuksen liitteenä tulee olla myös tutkimuseettinen ennakoarvointilausunto.

Tutkimusluvan hakija toimittaa myönteisen päätöksen henkilölle, joka vastaa aineiston luovuttamisesta Laurea-ammattikorkeakoulun sovelluksesta. Tässä yhteydessä tutkimusluvan saanut sopii myös esim. kyselyjen lähettämisen käytännön toteuttamisesta.

Liite 2: Teemahaastattelurunko

TEEMA 1: Taustatiedot

- Koulutus?
- Työtehtävä?
- Työuran pituus nuorten parissa?

TEEMA 2: Nuorten rikollisuus

- Miten kuvailisitte nuorten tekemien rikoksien tilannetta pääkaupunkiseudulla?
- Minkälaisia rikoksia alaikäiset tekevät?
- Mitkä tekijät saattavat vaikuttaa nuorten ajautumiseen rikolliseen toimintaan?
- Mikä on teidän asemanne nuorten elämässä?
- Millaisia haasteita kohtaatte työssänne nuorten rikoksen tekijöiden kanssa?
- Minkälaisia tarpeita rikoksilla oireilevilla nuorilla on?

TEEMA 3: Moniammatillisuus

- Miten kuvaillette moniammatillista yhteistyötä omassa työympäristössänne?
- Miten kuvailisitte yhteistyötänne eri viranomaisten, kuten poliisin tai sosiaalitoimen, kanssa? Entä nuoren perheen, koulun tai jonkin muun, minkä? kanssa?
- Kuinka selkeät ovat roolit ja vastuut eri ammattiryhmien välillä?
- Mikä tällä hetkellä toimii moniammatillisessa yhteistyössänne?
- Millaisia haasteita kohtaatte moniammatillisessa yhteistyössänne?
- Kuinka varmistatte, että kaikilla tiimin jäsenillä on yhteinen ymmärrys työtehtävistä ja tavoitteista?

TEEMA 4: Nuorten rikoksista irtautuminen

- Miten kuvaillette organisaationne/työnne roolia nuorisoriikollisuuden ehkäisyssä ja rikoskierteen katkaisemisessa?
- Millaiset kokemukset voivat vähentää nuoren rikoksia tai katkaista rikoskierteen?
- Millaisia menetelmiä ja toimintamalleja käytätte nuorten tukemiseen ja rikoskierteen katkaisemiseen?
- Miten arvioitte moniammatillisen yhteistyön vaikuttavuutta nuorten elämässä ja rikoskierteen katkaisemisessa?

TEEMA 5: Tulevaisuuden näkymät

- Kuinka arvioisitte nuorten rikollisuuden kehittyvän tai muuttuvan tulevaisuudessa?
- Millaista tukea rikoksilla oireilevat nuoret kaipaisivat?
- Millaisia tulevaisuuden näkymiä ennustatte nuorille, jotka pyrkivät irtautumaan rikollisesta käyttäytymisestä nykyisen auttamisjärjestelmän avulla?
- Miten näette moniammatillisen yhteistyön organisaation sisällä sekä ulkopuolella kehittyvän tulevaisuudessa nuorten rikoksista irtaantumisen kontekstissa?
- Kuinka moniammatillista yhteistyötä voitaisiin tehostaa nuorten rikoksista irtaantumisen ennaltaehkäisemiseksi?
- Miten organisaationne/työnne seuraa ja arvioi moniammatillisen yhteistyön tuloksia ja vaikuttavuutta?

Liite 3: Saatekirje opinnäytetyön haastatteluun osallistumisesta

Hei!

Olemme sosionomiopiskelijoita Laurean ammattikorkeakoulussa ja teemme opinnäytetyötä moniammatillisesta näkökulmasta nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tutkia ja analysoida Aseman Lapset ry:n näkemyksiä nuorten rikollisuuden ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa sekä moniammatillisen yhteistyön nykytilasta, haasteista ja tulevaisuuden näkymistä. Tarkoituksemme on selvittää, miten moniammatillinen yhteistyö voi edistää nuorten rikoksen tekijöiden positiivista elämänmuutosta ja auttaa heitä löytämään vaihtoehtoisia polkuja rikollisen toiminnan sijaan.

Teidän asiantuntemuksenne ja kokemuksenne alalla ovat korvaamattomia tämän tutkimuksen kannalta. Arvostaisimme suuresti, jos voisitte antaa hieman aikaanne haastattelun muodossa, joka voidaan järjestää teille sopivana ajankohtana etäyhteyden välityksellä. Haastattelun voisimme toteuttaa 2-3 ammattilaisen pari/ryhmähaastatteluna tai mahdollisten aikataulujen sopimattomuuden puolesta myös yksilöhaastatteluna.

Haastattelut tullaan äänittämään litterointia varten. Julkaistava aineisto on muotoiltu niin, ettei siitä voi tunnistaa yksittäisen osallistujan henkilöllisyyttä. Kaikki haastattelussa saatu tieto käsitellään luottamuksellisesti ja julkaisematon aineisto, kuten äänitteet hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen.

Liitteenä on kysymysruonko, johon voit etukäteen tutustua. Kiitos ajastasi ja vastaathan tähän saatekirjeeseen sähköpostitse joko kielteisesti tai myönteisesti. Haastattelunne antaisi arvokasta tietoa, joka voi vaikuttaa positiivisesti nuorten rikollisuuden ehkäisyyn ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen.

Mikäli teidän kauttanne löytyy rikoksista irtaantumassa olevia, tai irtaantuneita täysi-ikäisiä, voisimme haastatella myös heitä. Heidän kohdallaan kunnioitetaan ja varmistetaan myös täysi-anonymiteetti. Olisi upeaa saada myös näiden nuorten omaa ääntä kuuluviin.

Ystävällisin terveisin,

Noora Bergman

noora.bergman@student.laurea.fi

Kristiina Menschakoff

kristiina.menschakoff@student.laurea.fi

Liite 4: Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Sosiaalialan koulutusohjelma, Tikkurilan kampus

SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISEEN

Opinnäytetyö toteutetaan noudattaen tutkimuseettisen neuvottelukunnan määrittelemää hyvää tieteellistä käytäntöä (Hyvä tieteellinen käytäntö ... 2012). Olen saanut kirjallista tietoa opinnäytetyön sisällöistä, sen tavoitteista sekä nähnyt opinnäytetyöhön liittyvän haastattelurungon (ks. lopussa).

Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan opinnäytetyön haastatteluun. Henkilötietoja ei kerätä, joten tutkimusrekisteriä ei synny. Antamiani vastauksia ei voi yhdistää minuun jälkikäteen opinnäytetyön kirjallisessa tuotoksessa. Kaikki vastaustiedot ovat luottamuksellisia. Minulle on selvitetty opinnäytetyön tarkoitus ja siinä käytettävät tiedonkeruun (haastattelu ja äänitys) sekä tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja haastattelussa antamiani tietoja ja tiedonkeruussa saatua materiaalia (ääninauhointteet) käytetään kyseisen opinnäytetyön tarpeisiin sekä sen loppuraportointiin/esittämiseen. Voin halutessani keskeyttää opinnäytetyöhön osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni.

Päiväys ja paikka _____

_____

Opinnäytetyöhön osallistuvan haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys

_____

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden allekirjoitus ja nimenselvennys

(Vastaajien tiedot eivät tule näkyviin, suostumuslomakkeet kansioidaan ja säilytetään lukitussa tilassa Laureassa)

Liitteenä tutkimushaastattelurunko